Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne

Raport 2021

- Analiza postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych prowadzonych wobec przedsiębiorstw i konsumentów w latach 2018-2020
- Lista największych bankructw i restrukturyzacji w polskim biznesie w 2020 r.
- Profile niewypłacalnych dłużników
- Aktywność doradców restrukturyzacyjnych

MGBI

Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021

© Copyright MGBI sp. z o.o., Warszawa 2021

Autorzy:
Eryk Ciborski
Michał Grzechowiak
Paulina Tańska

Opracowanie graficzne:
Jakub Hampel

Korekta:
Magdalena Charczuk

Wydawca:
MGBI sp. z o.o.
ul. Żurawia 6/12 lok. 766
00-503 Warszawa
www.mgbi.pl

MGBI to firma technologiczna zajmująca się przetwarzaniem i analizą informacji dotyczących działalności polskich przedsiębiorstw. Od 2010 r. dostarcza swoim klientom dane ułatwiające poszukiwanie nowych rynków, partnerów biznesowych oraz ocenę ryzyka współpracy. ***www.mgbi.pl***

iMSiG.pl to internetowa wersja Monitora Sądowego i Gospodarczego, oficjalnego dziennika urzędowego Ministerstwa Sprawiedliwości RP. Serwis umożliwia analizę otoczenia rynkowego potencjalnych kontrahentów i ich wiarygodności, a także ułatwia dostęp do informacji o zdarzeniach, które mogą mieć wpływ na ryzyko współpracy z partnerami biznesowymi. ***www.imsig.pl***

BNF.pl to platforma internetowa umożliwiająca szybkie i w pełni zautomatyzowane zamawianie danych teleadresowych podmiotów gospodarczych działających w Polsce. Serwis ułatwia dostęp do aktualnych informacji o polskich przedsiębiorstwach, organizacjach społecznych, gospodarstwach rolnych, instytucjach publicznych i powiązanych z nimi osobach decyzyjnych. ***www.bnf.pl***

Spis treści

Wprowadzenie 4

Najważniejsze wnioski 5

Upadłości przedsiębiorstw 6

Ogólny trend 6

Lista 30 najbardziej zadłużonych przedsiębiorstw, które ogłosiły upadłość w 2020 r. 7

Sezonowość postępowań upadłościowych przedsiębiorstw 8

Czas istnienia przedsiębiorstw ogłaszających upadłość 9

Geografia upadłości przedsiębiorstw 10

Branże przedsiębiorstw ogłaszających upadłość 11

Formy prawne przedsiębiorstw ogłaszających upadłość. 14

Syndycy – upadłości przedsiębiorstw 16

Ranking syndyków – upadłości przedsiębiorstw 17

Upadłości konsumentów 20

Ogólny trend 20

Sezonowość upadłości konsumenckich 21

Wiek i płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką 22

Geografia upadłości konsumenckich 24

Syndycy – upadłości konsumenckie 26

Ranking syndyków – upadłości konsumenckie 26

Restrukturyzacje przedsiębiorstw 29

Ogólny trend 29

Lista 30 najbardziej zadłużonych przedsiębiorstw,
wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne w 2020 r. 30

Rodzaje otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych 31

Sezonowość postępowań restrukturyzacyjnych 33

Czas istnienia restrukturyzowanych przedsiębiorstw 34

Geografia postępowań restrukturyzacyjnych. 36

Branże restrukturyzowanych przedsiębiorstw 37

Formy prawne restrukturyzowanych przedsiębiorstw 40

Nadzorcy i zarządcy - restrukturyzacje przedsiębiorstw 41

Ranking nadzorców i zarządców - restrukturyzacje przedsiębiorstw 42

Wprowadzenie

Michał Grzechowiak
Analityk, współzałożyciel i członek zarządu wywiadowni gospodarczej MGBI

Od Autorów:

Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021 to drugie wydanie cyklicznej publikacji wywiadowni gospodarczej MGBI prezentującej informacje statystyczne o postępowaniach upadłościowych i restrukturyzacyjnych prowadzonych przez polskie sądy gospodarcze.
W tegorocznej edycji raportu przeanalizowaliśmy dane za lata 2018-2020. Miniony rok z uwagi na nagły wybuch pandemii COVID-19 okazał się trudnym okresem dla polskiej gospodarki. Jak pokażemy w kolejnych rozdziałach naszej publikacji, nowa „pandemiczna" rzeczywistość przyniosła nie tylko wzrost ogólnej liczby otwieranych postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, ale też istotne zmiany w korzystaniu z tych procedur przez polskich przedsiębiorców i konsumentów.

Raport składa się z trzech części:

W pierwszym rozdziale raportu opisaliśmy dane dotyczące upadłości przedsiębiorstw, czyli wszystkich podmiotów gospodarczych, które spełniają definicję przedsiębiorcy przyjętą w prawie upadłościowym (indywidualni przedsiębiorcy, spółki kapitałowe, osobowe i in.). Oprócz omówienia najważniejszych cech niewypłacalnych przedsiębiorstw, takich jak przynależność do branży, czas istnienia, lokalizacja siedziby czy forma prawna, przygotowaliśmy też listę 30 podmiotów, które ogłosiły bankructwo w ubiegłym roku i które w ostatnim dostępnym sprawozdaniu finansowym wykazały największą sumę zobowiązań.

W drugiej części raportu przeanalizowaliśmy postępowania upadłościowe prowadzone wobec osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, które w raporcie nazywamy w skrócie „konsumentami". Na podstawie dostępnych informacji opracowaliśmy ogólny profil demograficzny osoby ogłaszającej niewypłacalność.

W rozdziale trzecim omówiliśmy postępowania restrukturyzacyjne wszczęte wobec polskich przedsiębiorców. Podobnie jak w pierwszym rozdziale dotyczącym upadłości firm, zbadaliśmy szczegółowo najważniejsze cechy podmiotów poddanych restrukturyzacji w minionym roku i zidentyfikowaliśmy w tej grupie 30 przedsiębiorstw o największej sumie zobowiązań na dzień otwarcia postępowania.

We wszystkich trzech częściach raportu przyjrzeliśmy się też pracy doradców restrukturyzacyjnych. Sprawdziliśmy, których doradców wyznaczano najczęściej na syndyków, nadzorców lub zarządców w poszczególnych rodzajach postępowań, a także którym przypadły najważniejsze sprawy, biorąc pod uwagę całkowitą kwotę zadłużenia niewypłacalnych przedsiębiorstw.

Uwagi metodologiczne

Wszystkie dane wykorzystane w raporcie pochodzą z *Listy upadłości firm i upadłości konsumenckiej* dostępnej w prowadzonym przez MGBI serwisie internetowym www.imsig.pl. Oferowana w ramach tej usługi baza danych zawiera ustrukturyzowaną treść ogłoszeń publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (MSiG) wzbogaconą o informacje pochodzące z publicznych rejestrów działalności gospodarczej (KRS, CEIDG, REGON).

Statystyki dotyczące liczby postanowień o otwarciu postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego w poszczególnych latach i miesiącach zostały opracowane na podstawie dat wydania tych postanowień podanych w treści ogłoszeń opublikowanych w MSiG. Ponieważ od dnia wydania postanowienia przez sąd do dnia jego publikacji w MSiG mija zwykle co najmniej tydzień, dane liczbowe zawarte w niniejszej publikacji mogą się nieznacznie różnić od danych dostępnych w opracowaniach, w których za datę ogłoszenia upadłości przyjęto datę opublikowania postanowienia w MSiG.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

1. W latach 2016-2019 liczba przedsiębiorców ogłaszających upadłość oscylowała wokół 600 rocznie, a w 2020 r. zmniejszyła się do 524.

2. Rządowe programy pomocowe umożliwiły opóźnienie decyzji o ogłoszeniu upadłości przez część podmiotów zmagających się z problemami finansowymi. Mniejsza liczba bankructw w ubiegłym roku wynika też ze zwiększonego zainteresowania procedurami restrukturyzacyjnymi.

3. Wśród dziesięciu grup branżowych o największej liczbie ogłaszanych upadłości największy wzrost odsetka niewypłacalnych przedsiębiorstw zaobserwowaliśmy w branży gastronomicznej i zarządzania nieruchomościami.

4. Pierwsze miejsce na liście największych bankrutów biznesowych przypadło w 2020 r. Podkarpackiemu Bankowi Spółdzielczemu, którego zobowiązania osiągnęły wartość 2,9 mld zł. Dwie kolejne pozycje w zestawieniu zajęły Zakłady Mięsne Henryk Kania oraz Fabryka Biznesu.

5. Liczba ogłoszonych upadłości konsumenckich zwiększyła się w minionym roku do 13,7 tys., co oznacza wzrost o 69% w stosunku do roku poprzedniego.

6. Dynamiczny wzrost liczby bankructw prywatnych w 2020 r. to przede wszystkim efekt udostępnienia konsumentom nowych procedur ułatwiających ogłoszenie upadłości, a nie zawirowań w gospodarce wywołanych przez pandemię COVID-19.

7. Polacy najczęściej doświadczają problemów z utrzymaniem płynności finansowej około 50. roku życia. W ubiegłym roku proporcja kobiet i mężczyzn w tym gronie okazała się taka sama jak w całej populacji.

8. Liczba orzekanych upadłości konsumenckich w największym stopniu wzrosła w województwach lubelskim, wielkopolskim i śląskim. W tym ostatnim regionie konsumenci bankrutują wyraźnie częściej niż wynika to z potencjału ekonomicznego i wielkości populacji województwa.

9. W latach 2018-2019 liczba otwieranych spraw restrukturyzacyjnych ustabilizowała się na poziomie około 460 rocznie. W ubiegłym roku zwiększyła się do 791, co oznacza wzrost o 75%.

10. Zwiększone zainteresowanie procedurami restrukturyzacyjnymi wynikało z udostępnienia przedsiębiorcom możliwości otwarcia uproszczonego postępowania o zatwierdzenie układu. Sprawy prowadzone w tym trybie stanowiły niemal połowę postępowań restrukturyzacyjnych wszczętych w 2020 r.

11. Liczba przedsiębiorstw poddanych restrukturyzacji zwiększyła się w minionym roku przede wszystkim w trzech województwach: mazowieckim, śląskim i kujawsko-pomorskim. Największy wzrost tej liczby zaobserwowaliśmy w branży finansowej i transportowej.

12. Pierwsza pozycja w gronie największych dłużników korzystających z procedur restrukturyzacyjnych w 2020 r. należała do spółki PBG, której łączna wartość zobowiązań zbliżyła się do 5 mld zł. Drugie miejsce przypadło jej spółce-córce – Rafako, a trzecie zajęła Stocznia Remontowa Nauta.

Upadłości przedsiębiorstw

Ogólny trend

Polskie sądy gospodarcze w latach 2016-2020 wydały w sumie 2944 postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw. W pierwszych czterech latach omawianego okresu liczba niewypłacalnych podmiotów oscylowała wokół 600, a w minionym roku zmniejszyła się do 524.

Ograniczenia w działalności gospodarczej wprowadzone w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 nie spowodowały jak dotąd wzrostu liczby bankructw ogłaszanych przez dłużników biznesowych. Warto jednak pamiętać, że w ubiegłym roku wpłynęły na nią dodatkowe czynniki – ograniczenia w pracy sądów oraz uruchomienie rządowych programów pomocowych – które umożliwiły czasowe opóźnienie decyzji o ogłoszeniu upadłości przez część przedsiębiorców zmagających się z problemami finansowymi. Spora grupa podmiotów zagrożonych niewypłacalnością zdecydowała się też skorzystać z nowej uproszczonej procedury restrukturyzacyjnej, co omówiliśmy szerzej w trzecim rozdziale raportu.

Chociaż prognozy makroekonomiczne dla polskiej gospodarki na 2021 r. nie są złe, trudno przewidzieć, na ile spodziewane luzowanie pandemicznych ograniczeń pozwoli zagrożonym przedsiębiorstwom odzyskać finansową stabilność. Wiele wskazuje na to, że nie będą już mogły one liczyć na rządową pomoc w takiej skali jak w pierwszych miesiącach pandemii. Osobną kwestią jest znacząca liczba uproszczonych postępowań restrukturyzacyjnych otwartych w drugiej połowie 2020 r. Na pewno nie wszystkie zakończą się przyjęciem układu i redukcją zobowiązań, a w takich przypadkach wierzyciele nie będą raczej zwlekać ze składaniem wniosków o ogłoszenie upadłości swoich dłużników. To w konsekwencji może doprowadzić do skokowego wzrostu liczby otwieranych postępowań upadłościowych w perspektywie najbliższych kilku miesięcy.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw

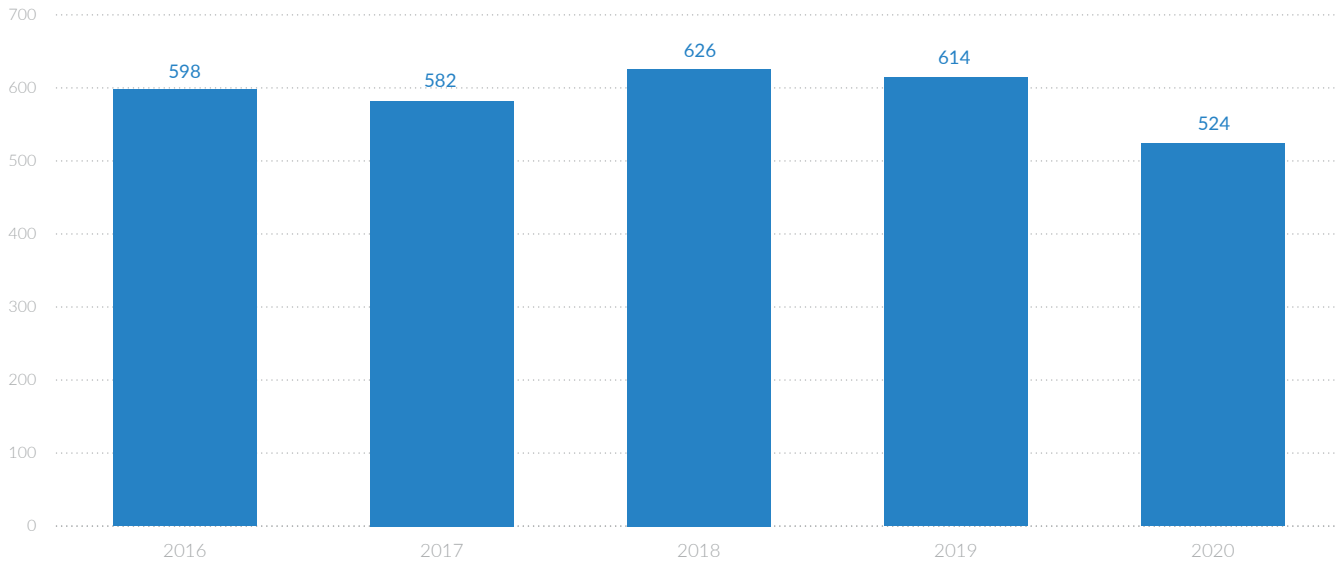

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Lista 30 najbardziej zadłużonych przedsiębiorstw, które ogłosiły upadłość w 2020 r.

Firma (nazwa)	Województwo	Czas istnienia w latach[1]	Branża[2]	Suma bilansowa (zł)[3]	**Suma zobowiązań (zł)[3]**	Dane finansowe na dzień [3]
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	podkarpackie	44	Pozostałe pośrednictwo pieniężne (PKD 64.19.Z)	2 977 886 897,74	**2 893 532 776,50**	2018-12-31
Zakłady Mięsne Henryk Kania SA	śląskie	25	Przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu (PKD 10.11.Z)	121 135 000,00	**852 261 000,00**	2019-12-31
Fabryka Biznesu sp. z o.o.	łódzkie	14	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z)	132 332 937,23	**511 411 668,34**	2020-03-31
Hermes Energy Group SA	mazowieckie	5	Handel paliwami gazowymi w systemie sieciowym (PKD 35.23.Z)	590 463 361,47	**466 615 826,27**	2018-09-30
Elektrobudowa SA	śląskie	28	Wykonywanie instalacji elektrycznych (PKD 43.21.Z)	422 700 000,00	**438 760 000,00**	2019-12-31
Energopol-Szczecin SA	zachodniopomorskie	29	Roboty związane z budową obiektów inżynierii wodnej (PKD 42.91.Z)	483 349 807,23	**414 152 628,53**	2018-12-31
Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych Expor-t-Pribex sp. z o.o.	mazowieckie	9	Roboty związane z budową dróg i autostrad (PKD 42.11.Z)	281 069 597,97	**268 754 344,29**	2020-02-20
Pol-Foods sp. z o.o.	warmińsko-mazurskie	29	Produkcja pozostałych artykułów spożywczych, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 10.89.Z)	172 333 362,60	**246 576 426,23**	2019-12-31
ST 3 Offshore sp. z o.o.	zachodniopomorskie	9	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części (PKD 25.11.Z)	376 573 777,90	**208 845 693,22**	2019-12-31
Element Power Polska sp. z o.o.	śląskie	11	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z)	1 402 366,97	**189 108 007,46**	2019-12-31
Partnerbud SA	śląskie	28	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (PKD 41.10.Z)	106 766 000,00	**182 237 000,00**	2019-12-31
Europejskie Konsorcjum Kolejowe Wagon sp. z o.o.	wielkopolskie	15	Produkcja lokomotyw kolejowych oraz taboru szynowego (PKD 30.20.Z)	55 171 086,01	**158 544 708,64**	2019-12-31
Europoles sp. z o.o.	mazowieckie	19	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części (PKD 25.11.Z)	58 793 925,51	**155 782 435,80**	2019-12-31
Small Planet Airlines sp. z o.o.	mazowieckie	10	Transport lotniczy pasażerski (PKD 51.10.Z)	9 467 244,50	**110 256 200,22**	2019-12-31
King Fruit sp. z o.o.	łódzkie	10	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw (PKD 46.31.Z)	98 284 250,97	**107 530 011,51**	2018-12-31
Dorbud SA	świętokrzyskie	21	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	88 485 492,16	**99 773 256,02**	2018-12-31
Teren Operations Poland sp. z o.o.	mazowieckie	4	Działalność firm centralnych (head offices) i holdingów, z wyłączeniem holdingów finansowych (PKD 70.10.Z)	16 482 667,66	**95 425 994,66**	2019-12-31
Przedsiębiorstwo Budownictwa Górniczego i Energetycznego Egbud sp. z o.o. w Restrukturyzacji	dolnośląskie	28	Roboty związane z budową pozostałych obiektów inżynierii lądowej i wodnej, gdzie indziej niesklasyfikowane (PKD 42.99.Z)	13 661 091,48	**77 046 267,40**	2018-12-31
Karawela sp. z o.o.	mazowieckie	9	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z)	60 732 122,17	**76 174 457,21**	2019-12-31
Fruvitaland sp. z o.o.	lubelskie	8	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw (PKD 46.31.Z)	57 652 693,78	**63 989 908,97**	2018-12-31
Wagon Opole sp. z o.o.	opolskie	6	Naprawa i konserwacja pozostałego sprzętu transportowego (PKD 33.17.Z)	15 925 366,80	**62 022 491,82**	2019-12-31
Trinites Polska sp. z o.o.	opolskie	4	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi (PKD 68.20.Z)	50 279 919,34	**50 180 222,82**	2017-12-31
Sala 3 sp. z o.o.	łódzkie	6	Produkcja pozostałych wyrobów stolarskich i cieslskich dla budownictwa (PKD 16.23.Z)	23 874 731,64	**47 200 851,58**	2020-02-10
Fluid SA	świętokrzyskie	9	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12.Z)	59 043 849,87	**47 096 259,17**	2018-12-31
Geofizyka Kraków SA w likwidacji	małopolskie	21	Działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne (PKD 71.12.Z)	2 412 491,56	**47 055 597,12**	2019-12-31
Przedsiębiorstwo Budowlane PBI SA w Restrukturyzacji	dolnośląskie	18	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	24 922 156,81	**44 292 859,49**	2018-12-31
Książka sp. z o.o.	pomorskie	32	Produkcja pozostałych wyrobów z papieru i tektury (PKD 17.29.Z)	53 868 433,38	**43 493 716,69**	2018-12-31
Ekolog sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	26	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia, gdzie indziej niesklasyfikowana (PKD 28.29.Z)	74 297 440,14	**42 675 462,88**	2017-12-31
Hygienika Dystrybucja SA	śląskie	10	Produkcja artykułów gospodarstwa domowego, toaletowych i sanitarnych (PKD 17.22.Z)	8 361 147,33	**42 164 344,19**	2018-12-31
Furniture Concept sp. z o.o.	warmińsko-mazurskie	13	Produkcja pozostałych mebli (PKD 31.09.Z)	26 960 031,31	**41 547 376,56**	2020-03-31

[1] na dzień wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości
[2] według podklas Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007
[3] dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Sezonowość postępowań upadłościowych przedsiębiorstw

Na podstawie analizy liczby wydanych postanowień o ogłoszeniu niewypłacalności przedsiębiorstw w kolejnych miesiącach roku trudno jednoznacznie wskazać okresy, w których to zjawisko nabiera szczególnej intensywności. Oprócz czynników globalnych działających na całą gospodarkę, takich jak ogólna koniunktura i sezonowość, równie istotny wpływ na zagrożenie upadłością mają też czynniki specyficzne dla poszczególnych branż i zachodzące w nich zdarzenia jednorazowe.

Najistotniejszym czynnikiem oddziałującym bezpośrednio na liczbę ogłaszanych upadłości w kolejnych miesiącach ubiegłego roku była niewątpliwie pandemia COVID-19 oraz związane z nią zaburzenia w gospodarce. Ich efekty zaobserwowaliśmy już w kwietniu, gdy na skutek ograniczeń w pracy sądów wydano zauważalnie mniej postanowień o ogłoszeniu upadłości niż w trzech pierwszych miesiącach roku. W maju, gdy sądy wznowiły rozpatrywanie nowych wniosków upadłościowych, liczba ogłoszonych bankructw ponownie wzrosła, zaś w czerwcu osiągnęła roczne maksimum.

Dane za drugą połowę roku wyglądają zupełnie inaczej niż w dwóch wcześniejszych latach. Po wejściu w życie przepisów tzw. Tarczy Antykryzysowej 4.0 i udostępnieniu przedsiębiorcom nowej uproszczonej procedury restrukturyzacyjnej kolejne miesiące przyniosły systematyczny spadek liczby otwartych postępowań upadłościowych. Szczególnie wyraźnie widać to w danych za ostatni kwartał, w którym liczba ta spadła niemal o połowę w porównaniu z tym samym okresem rok i dwa lata wcześniej.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w kolejnych miesiącach roku

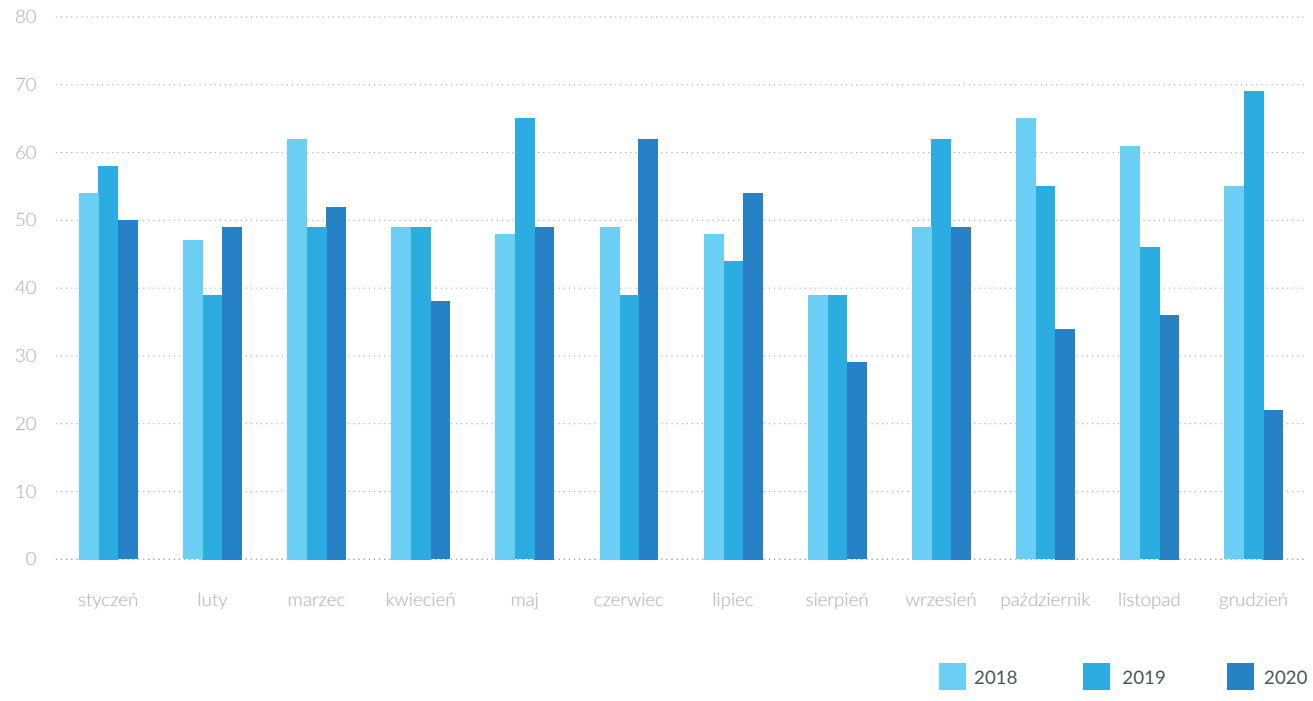

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Czas istnienia przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

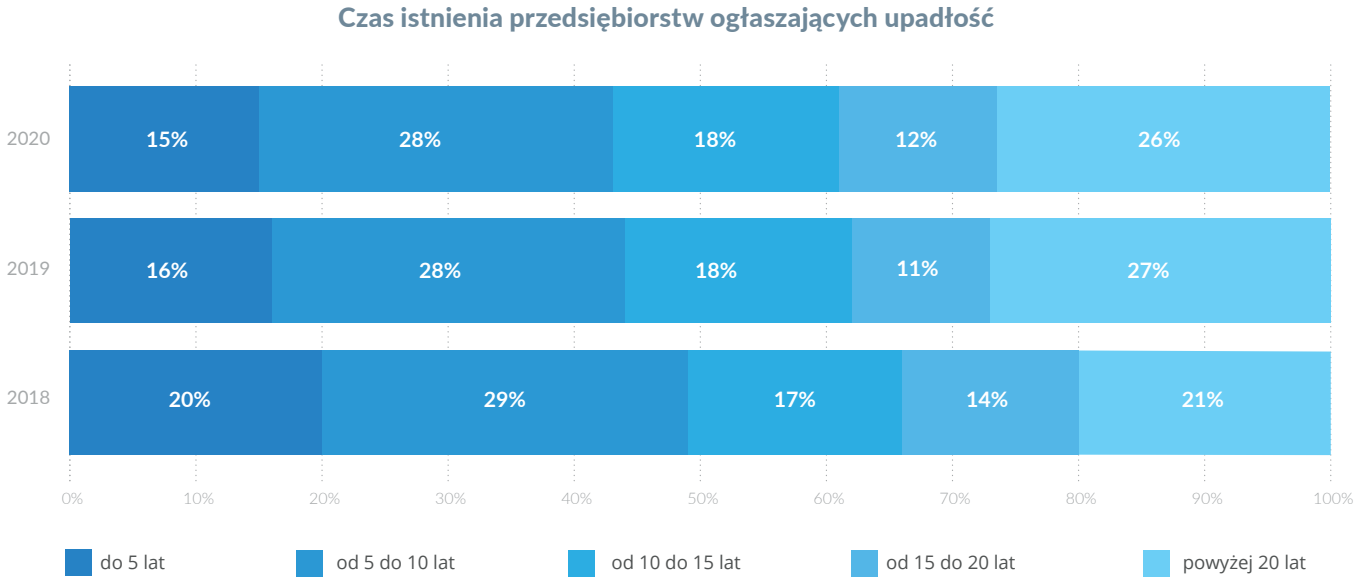

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

W 2020 r., podobnie jak w poprzednich latach, ponad jedną czwartą ogółu podmiotów ogłaszających upadłość stanowiły przedsiębiorstwa istniejące od 5 do 10 lat. Drugą z kolei, niewiele mniejszą grupę tworzyły podmioty działające na rynku dłużej niż 20 lat.

Analizując zmiany w strukturze wiekowej bankrutujących firm na przestrzeni ostatnich trzech lat możemy zaobserwować, że z roku na rok zmniejsza się w tym gronie odsetek przedsiębiorstw o maksymalnie 5-letnim okresie działania przy jednoczesnym wzroście udziału grup podmiotów o ponad 15-letnim stażu. Ta tendencja nie zmieniła się w ubiegłym roku, co możemy zinterpretować jako pozytywny sygnał. Najwyraźniej pomimo utrudnień w prowadzeniu działalności młode firmy nie doświadczyły większych problemów z utrzymaniem płynności finansowej niż w poprzednich latach.

Choć na pierwszy rzut oka w ciągu ostatnich dwóch lat struktura wiekowa podmiotów ogłaszających upadłość prawie się nie zmieniła, przeciętny czas istnienia bankrutującej firmy zmniejszył się w tym okresie z 14 do 13,7 lat. Wpływ na ten wynik miały głównie zmiany wartości tego parametru w gronie najstarszych przedsiębiorstw. Możemy się spodziewać, że w 2021 r. i kolejnych latach średni czas prowadzenia działalności przed ogłoszeniem bankructwa będzie się dalej obniżał, co tym razem będzie wynikało z rosnącego udziału w tym gronie podmiotów o najkrótszym stażu.

Średni czas istnienia przedsiębiorstwa ogłaszającego upadłość (w latach)

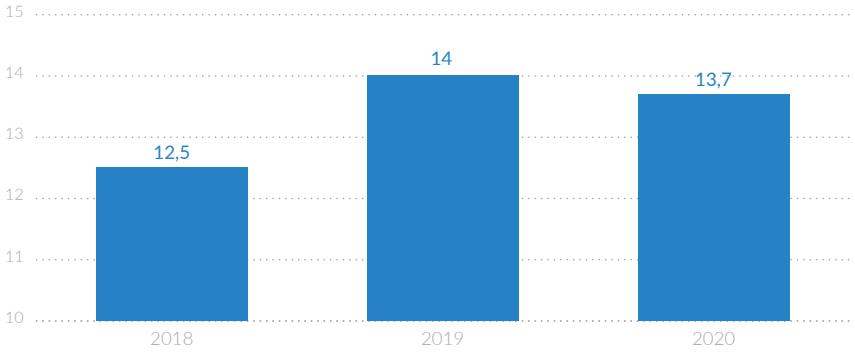

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Geografia upadłości przedsiębiorstw

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w poszczególnych województwach

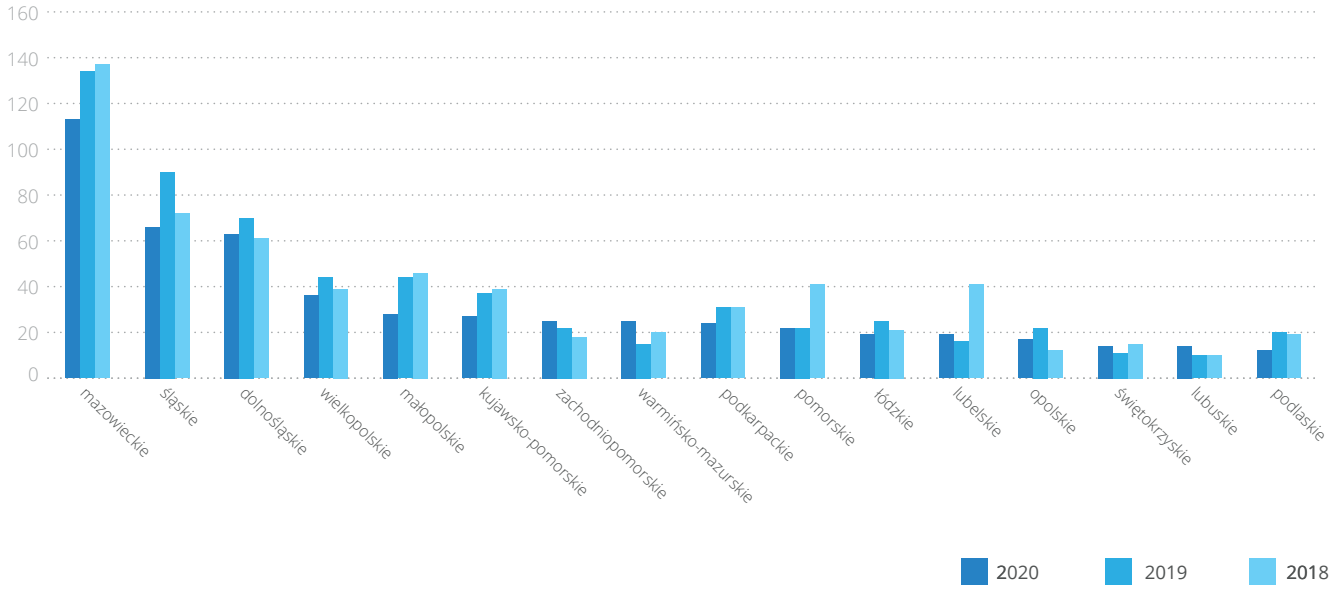

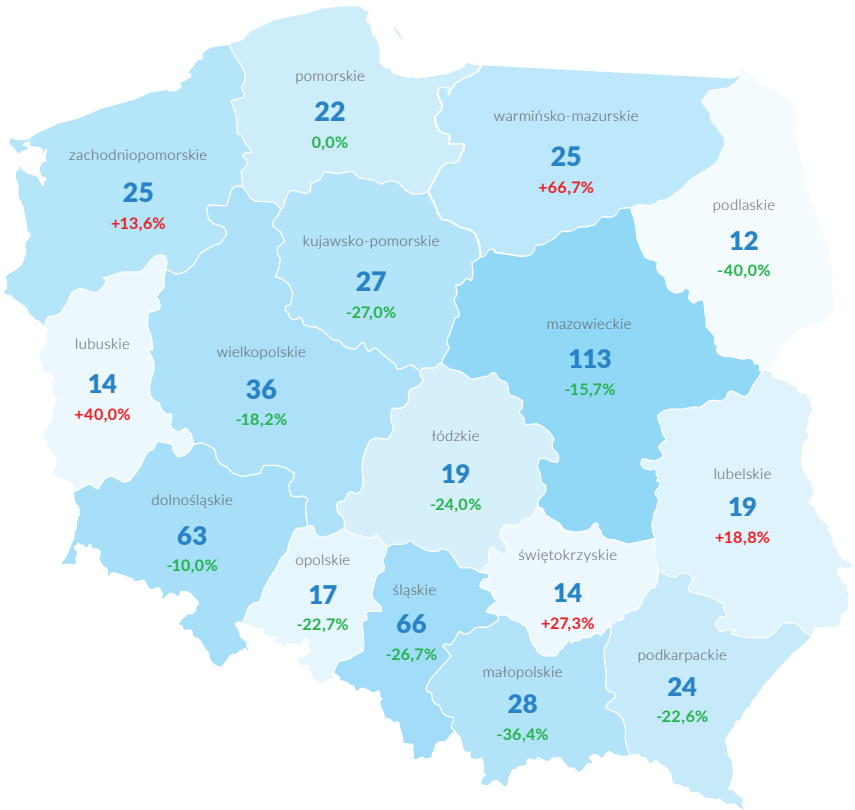

Na mapie podajemy liczbę postanowień o ogłoszeniu upadłości przedsiębiorstw w 2020 r. i procentową zmianę tej liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Z uwagi na spadek ogólnej liczby otwartych postępowań upadłościowych prowadzonych wobec przedsiębiorstw w 2020 r., zmniejszyła się także liczba bankructw w większości województw. W ujęciu procentowym wyraźnie mniej postanowień o ogłoszeniu upadłości niż przed rokiem wydały sądy z województw podlaskiego, małopolskiego, kujawsko-pomorskiego, a także śląskiego. Spośród regionów, w których liczba ta najbardziej wzrosła, powinniśmy wskazać przede wszystkim województwo warmińsko-mazurskie.

Obserwując zmiany w udziale poszczególnych regionów w liczbie wszystkich postanowień o ogłoszeniu upadłości, największy spadek tej wartości w stosunku do poprzedniego roku zaobserwowaliśmy w przypadku województw śląskiego oraz małopolskiego. Na przeciwnym biegunie znalazło się ponownie województwo warmińsko-mazurskie, którego udział w ogólnej liczbie bankructw zwiększył się.

Analiza danych dotyczących liczby postanowień o ogłoszeniu upadłości w poszczególnych regionach kraju wskazuje na silną zależność między tym parametrem a potencjałem ekonomicznym regionu, mierzonym wielkością wytwarzanego w nim Produktu Krajowego Brutto.

Zestawiając udział województw w liczbie ogłoszonych niewypłacalności z ich udziałem w całkowitym PKB Polski za 2019 r. możemy wskazać obszary, w których postępowania upadłościowe prowadzone są rzadziej lub częściej niż wynikałoby to z ich potencjału gospodarczego. Trzy województwa, w których ta proporcja wypada korzystniej niż przeciętnie, to wielkopolskie, małopolskie i łódzkie. Procentowy udział tych regionów w puli wszystkich upadłości przedsiębiorstw ogłoszonych w 2020 r. był o kilka pkt proc. niższy niż ich udział w łącznym PKB kraju. Przeciwne zjawisko zaobserwowaliśmy w województwach dolnośląskim oraz warmińsko-mazurskim, których udział w liczbie niewypłacalności okazał się nieco wyższy niż udział tych regionów w polskim PKB za 2019 r.

Branże przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

Niezmiennie od lat największą grupą przedsiębiorstw ogłaszających niewypłacalność stanowią podmioty działające w branży handlu, produkcji, budownictwa oraz transportu. To cztery największe sektory polskiej gospodarki pod względem wartości generowanej produkcji.

W 2020 r. spośród sekcji PKD, w których liczba ogłaszanych niewypłacalności wyraźnie się zwiększyła w stosunku do poprzedniego roku, możemy wskazać przede wszystkim branżę HoReCa (wzrost o 65%), czyli tę, która najbardziej ucierpiała z uwagi na ograniczenia w działalności wprowadzone w związku z pandemią COVID-19. Największy spadek liczby bankructw w zeszłym roku zanotowaliśmy natomiast w branżach związanych z transportem (spadek o 33%), administrowaniem i działalnością wspierającą (spadek o 31%) oraz budownictwem (spadek o 21%).

Porównując udział poszczególnych grup branżowych w PKB Polski za 2019 r. z ich udziałem w gronie firm, które w 2020 r. ogłosiły upadłość, możemy zaobserwować, że wyraźnie częściej niż proporcjonalnie do wielkości produkcji w całym sektorze, z bankructwami mierzą się firmy zajmujące się handlem, budownictwem, przetwórstwem przemysłowym, a także działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W pozostałych segmentach gospodarki skala tego zjawiska pozostaje zbliżona do udziału wytwarzanej przez nie wartości dodanej w łącznym PKB kraju.

Nieco więcej informacji o rodzaju działalności bankrutujących firm dostarcza zestawienie 20 podklas PKD reprezentujących branże podmiotów, które najczęściej ogłaszały upadłość w 2020 r. Z zebranych przez nas danych wynika,

że w ostatnich latach największym ryzykiem niewypłacalności obarczone były przedsiębiorstwa zajmujące się wznoszeniem budynków oraz transportem drogowym towarów. Pozytywną obserwacją jest jednak zauważalny spadek liczby bankrutujących firm z tych branż w stosunku do poprzedniego roku.

Branża wynajmu i zarządzania nieruchomościami, która uplasowała się na trzecim miejscu rankingu, wykazała w ubiegłym roku wzrost liczby ogłoszonych upadłości w porównaniu z rokiem wcześniejszym. Wartym odnotowania jest również istotny wzrost liczby bankructw w gronie właścicieli restauracji i innych placówek gastronomicznych. Branża ta w 2020 r. awansowała na szóstą pozycję zestawienia, podczas gdy jeszcze w 2019 r. znajdowała się na miejscu osiemnastym.

Na liście 20 rodzajów działalności o największej liczbie bankructw w ubiegłym roku znalazło się aż osiem podklas PKD określających działalność związaną z handlem. Wśród przedsiębiorców działających w tym sektorze problemy z utrzymaniem płynności finansowej mają najczęściej właściciele sklepów ogólnospożywczych oraz hurtowni wielobranżowych.

Chociaż przetwórstwo przemysłowe zajęło drugą pozycję w zestawieniu sekcji PKD o największej liczbie ogłoszonych upadłości w 2020 r., to na liście podklas PKD znalazła się tylko jedna podklasa reprezentująca ten sektor. Producenci konstrukcji metalowych uplasowali się na siódmej pozycji, ale liczba niewypłacalnych przedsiębiorstw w tym gronie nie jest duża i od trzech lat oscyluje wokół 10 rocznie.

Branże przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie upadłościowe (sekcje PKD)

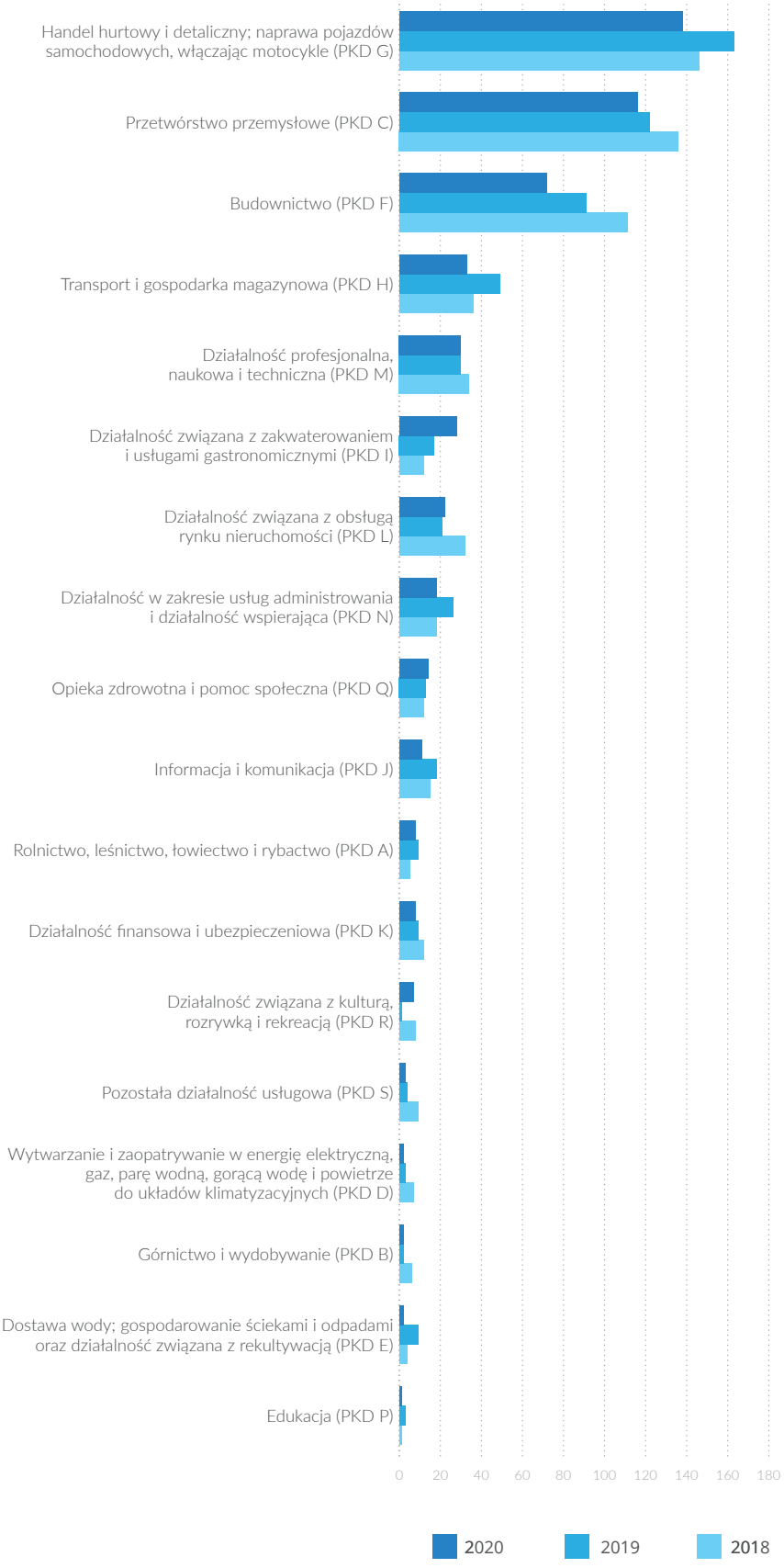

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Branże przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie upadłościowe (podklasy PKD)

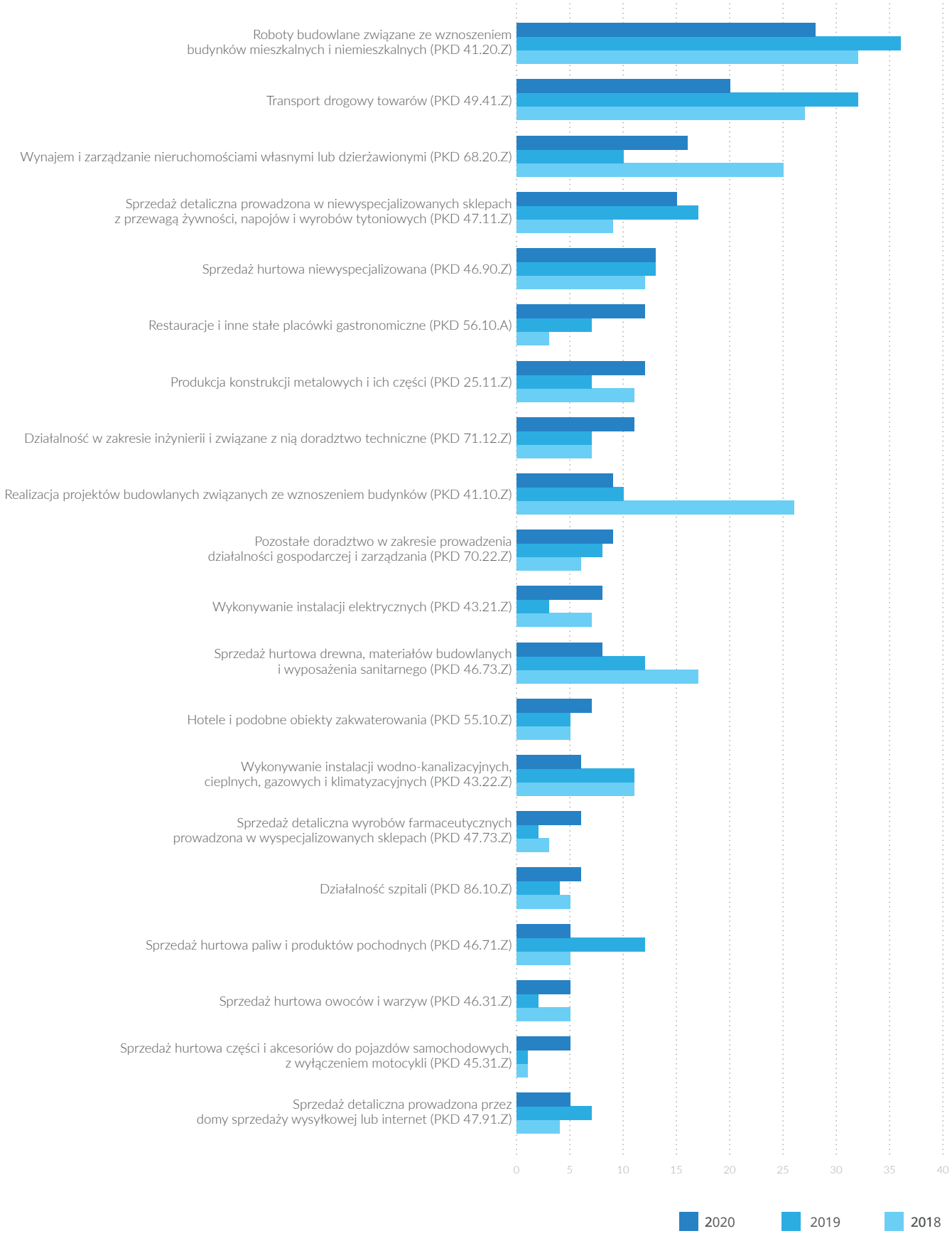

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Formy prawne przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

Od czasu transformacji ustrojowej na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku największy udział w zbiorowości polskich firm mają przedsiębiorcy indywidualni. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2019 r. w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej zarejestrowanych było około 2,1 mln aktywnych przedsiębiorstw prowadzonych w tej formie. Drugą najczęściej występującą formą prawną była w tym czasie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (429 tys. podmiotów), a następnie spółka cywilna (291 tys.), komandytowa (41 tys.), jawna (35 tys.) i akcyjna (10 tys.).

Struktura form prawnych przedsiębiorstw ogłaszających upadłość wyraźnie odbiega od tej statystyki. Najliczniejszą grupę w tym gronie stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W 2020 r. działalność w tej formie prawnej prowadziły trzy na pięć podmiotów ogłaszających upadłość. Drugie miejsce przypadło przedsiębiorcom indywidualnym, którzy jednak zmniejszyli swój udział z 24% w 2019 r. do 20% w roku ubiegłym. Odsetek podmiotów prowadzonych w formie spółki akcyjnej na przestrzeni ostatnich trzech lat niewiele się zmieniał, natomiast zauważalnie przybyło w tym gronie spółek komandytowych.

Formy prawne przedsiębiorstw ogłaszających upadłość

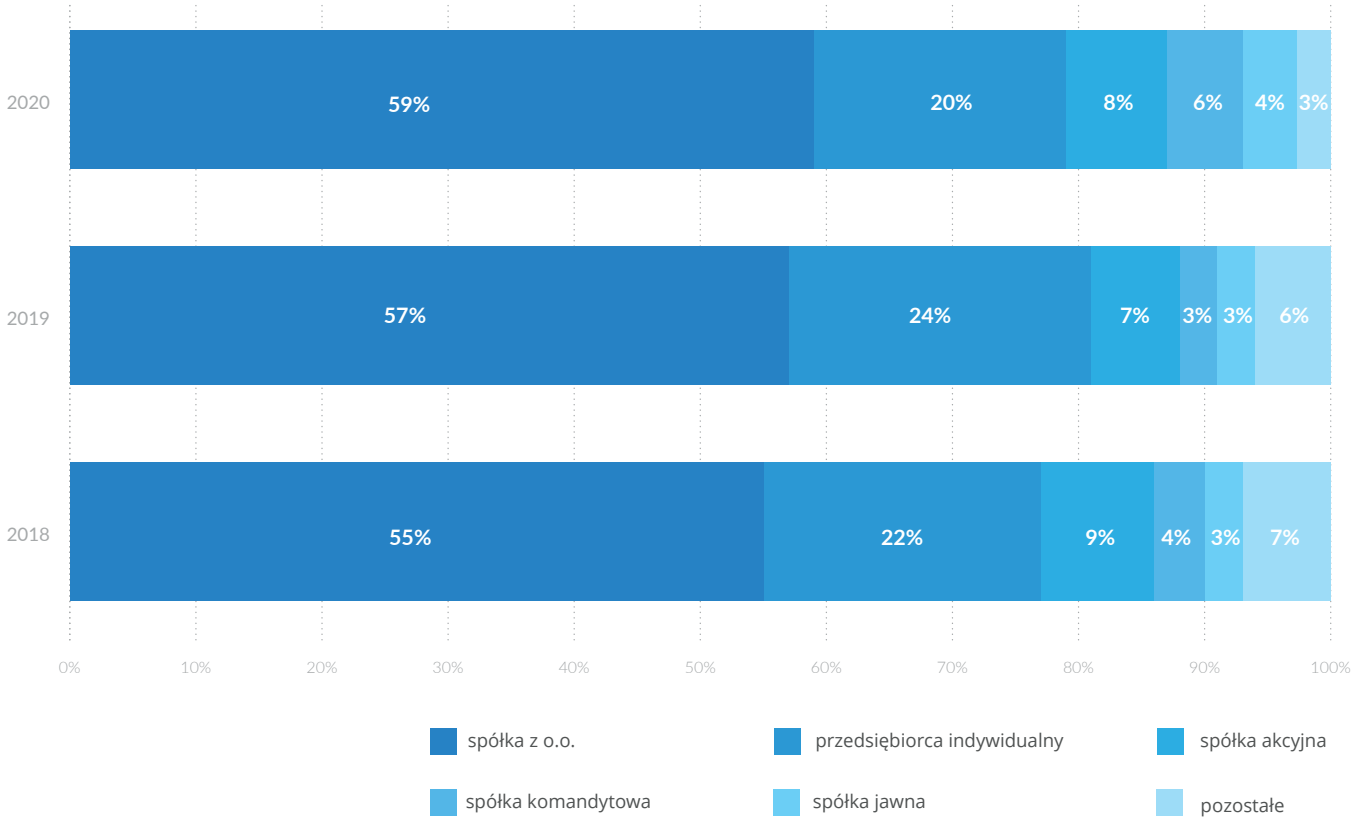

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Odsetek podmiotów, wobec których w 2020 r. rozpoczęto postępowanie upadłościowe, w podziale na formy prawne

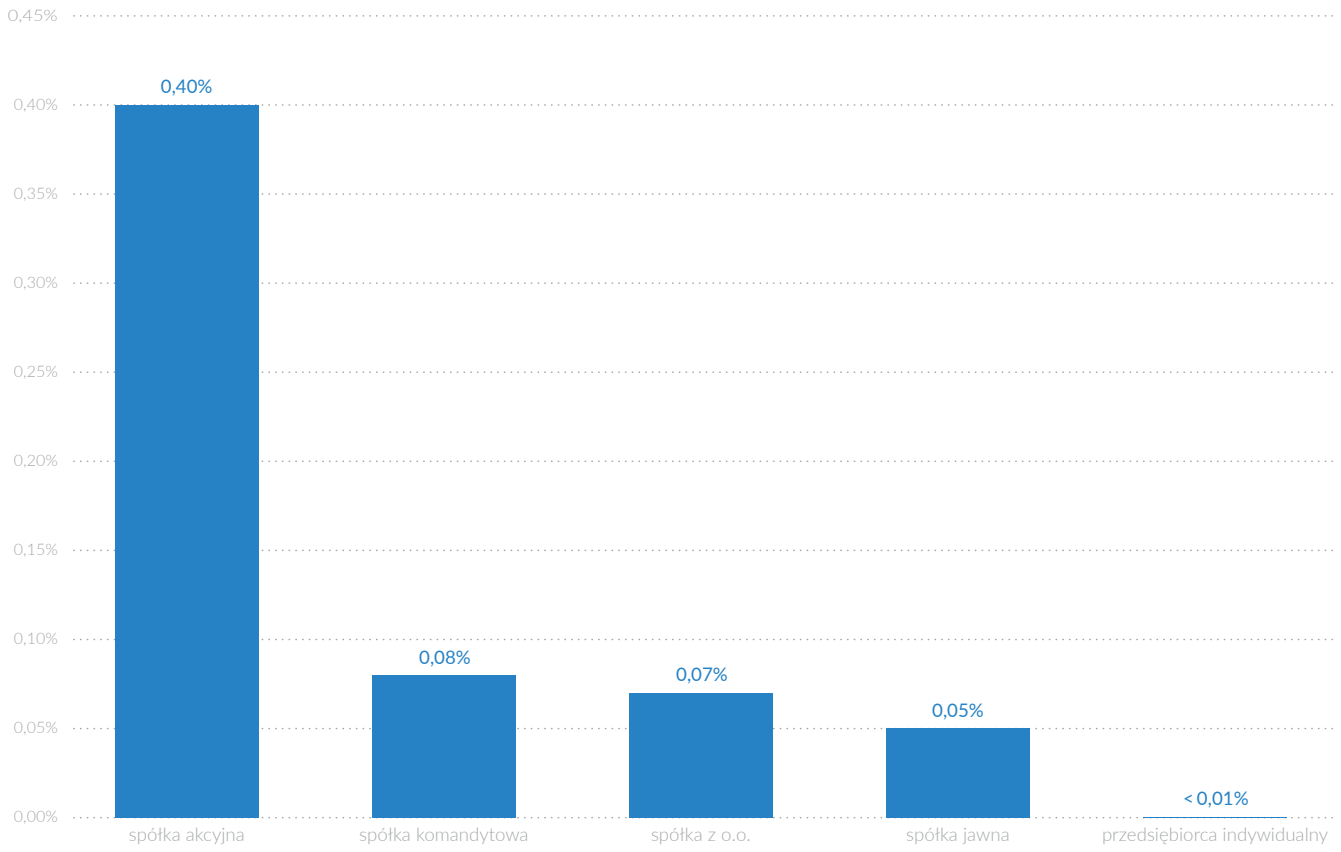

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Choć na pierwszy rzut oka zaprezentowane dane wskazują na to, że największym ryzykiem bankructwa obarczone są spółki z ograniczoną odpowiedzialności, to zupełnie innych wniosków dostarcza nam porównanie liczby ogłaszanych upadłości przez podmioty prowadzone w poszczególnych formach prawnych z udziałem tych form w strukturze wszystkich aktywnych przedsiębiorstw. W takim zestawieniu pierwsza pozycja przypadnie spółkom akcyjnym. Podobnie jak rok wcześniej, w 2020 r. odsetek niewypłacalnych podmiotów prowadzonych w tej formie przekroczył 0,4%. Warto też zwrócić uwagę na spółki komandytowe, którym przypadło tutaj drugie miejsce i które zarazem zwiększyły swój udział ogólnej strukturze form prawnych podmiotów ogłaszających upadłość.

Syndycy – upadłości przedsiębiorstw

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na jednego doradcę restrukturyzacyjnego

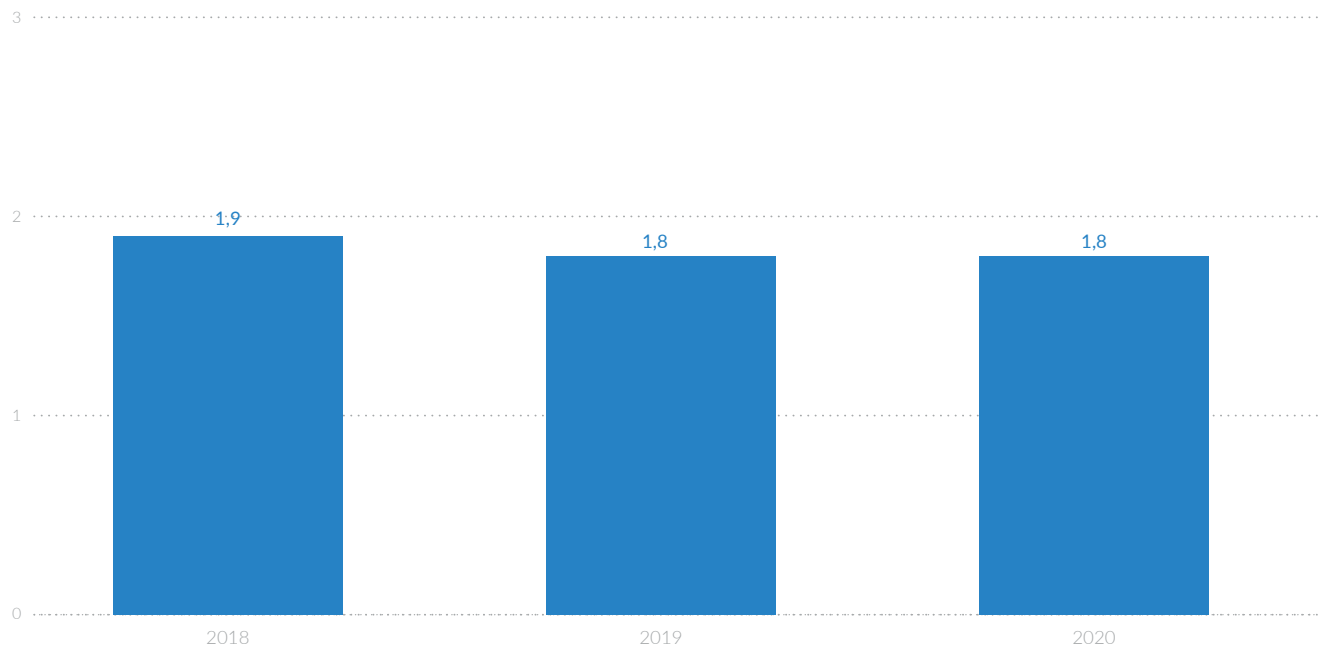

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Do zadań syndyka w postępowaniu upadłościowym należy ustalenie, zabezpieczenie i zarządzanie majątkiem dłużnika do czasu sporządzenia listy jego wierzytelności, a następnie upłynnienie tego majątku i zaspokojenie ciążących na dłużniku roszczeń. Od 2016 r. funkcję tę może objąć wyłącznie osoba fizyczna posiadająca wydaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości licencję doradcy restrukturyzacyjnego albo spółka handlowa, w której taką licencję posiadają wspólnicy ponoszący odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczeń całym swoim majątkiem lub członkowie zarządu reprezentujący spółkę.

Na koniec 2020 r. ważną licencję doradcy restrukturyzacyjnego posiadało około 1500 osób. W postępowaniach upadłościowych otwartych w minionym roku na syndyków wyznaczono w sumie 296 osób, o 41 mniej niż w 2019 r. Odnosząc tę liczbę do liczby wszystkich ogłoszonych bankructw biznesowych w tym okresie, możemy zauważyć, że obciążenie doradców nowymi sprawami w zasadzie się nie zmieniło. W ciągu trzech ostatnich lat na każdego z doradców zajmujących się upadłościami przedsiębiorstw przypadało średnio około dwóch nowych postępowań rocznie.

Ranking syndyków – upadłości przedsiębiorstw

Na pierwszym miejscu listy osób najczęściej powoływanych na syndyka w postępowaniach upadłościowych prowadzonych wobec firm znaleźli się Tycjan Saltarski oraz Lechosław Kochański. Obaj doradcy świadczą swoje usługi w Warszawie i rozpoczęli w 2020 r. po siedem nowych spraw. W przeciwieństwie do Tycjana Saltarskiego, który od kilku lat plasuje się w czołówce najbardziej aktywnych syndyków, Lechosław Kochański w 2019 r. brał udział tylko w jednym postępowaniu upadłościowym, a rok wcześniej rolę syndyka pełnił w dwóch sprawach.

Druga pozycja ex aequo z sześcioma nowymi postępowaniami na koncie w 2020 r. przypadła dwóm doradcom działającym indywidualnie i jednej spółce. Krzysztof Gołąb prowadzi swoją praktykę w Warszawie, Kamil Grabowski w Olsztynie, a kancelaria Kubiczek Michalak Sokół sp. z o.o. w Katowicach.

Pięciu pozostałych doradców obecnych w zestawieniu rozpoczęło w ubiegłym roku po pięć nowych spraw. Na wyróżnienie w tym gronie zasługuje Gaweł Jarosiński, który pod względem łącznej liczby postępowań otwartych w latach 2018-2020 zajmuje drugą pozycję po Tycjanie Saltarskim, a także Marcin Kubiczek pełniący funkcję prezesa zarządu w wymienionej już wcześniej kancelarii Kubiczek Michalak Sokół sp. z o.o.

Liczba otwieranych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych w 2020 r.

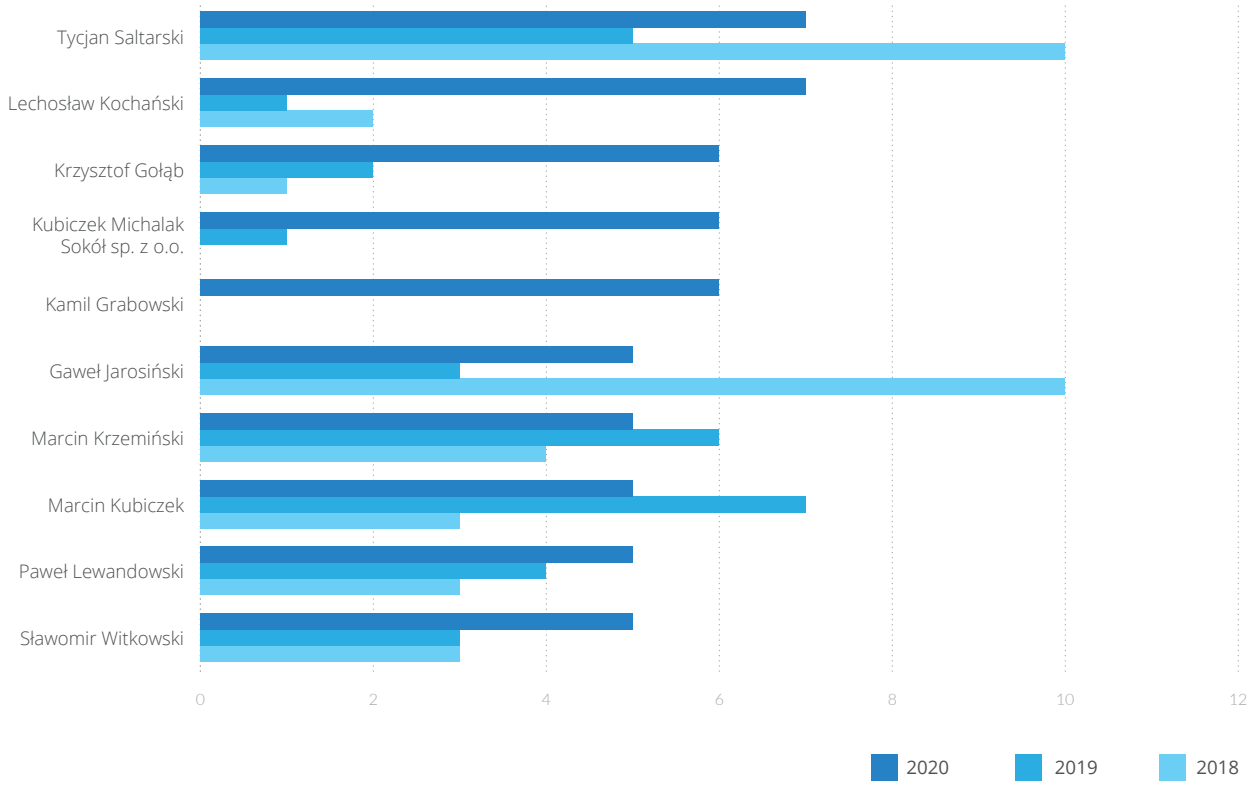

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Sama liczba postępowań, w których uczestniczyli w 2020 r. doradcy restrukturyzacyjni, nie daje nam jednak pełnego obrazu sytuacji. Równie istotna jest waga poszczególnych spraw, którą w przypadku upadłości przedsiębiorstw możemy ocenić na podstawie sumy ciążących na nich zobowiązań. Większa wartość roszczeń oznacza z reguły większy stopień skomplikowania sprawy.

W ubiegłorocznym zestawieniu największych niewypłacalnych dłużników pierwsze miejsce przypadło Podkarpackiemu Bankowi Spółdzielczemu z Sanoka, którego zobowiązania zgodnie z ostatnim dostępnym sprawozdaniem finansowym osiągnęły wartość 2,9 mld zł. Funkcję syndyka w postępowaniu upadłościowym prowadzonym wobec banku objął Bartosz Klepacz. To nie jedyna duża sprawa, jaka przypadła w udziale doradcy restrukturyzacyjnemu z Katowic. Bartosz Klepacz przejął również zarządzanie majątkiem upadłych Zakładów Mięsnych Henryk Kania z Pszczyny, które z łączną kwotą 852 mln zł zobowiązań uplasowały się na drugiej pozycji na naszej liście.

Trzecia spółka w zestawieniu, czyli Fabryka Biznesu, prowadziła w Łodzi od 2015 r. centrum handlowe Sukcesja. Z uwagi na liczne usterki i wady budowlane spółka miała problemy ze znalezieniem wystarczającej liczby najemców lokali, co doprowadziło ją do utraty płynności finansowej i ogłoszenia upadłości na początku kwietnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia wyznaczył na syndyka w tym postępowaniu Ewę Frontczak, która – podobnie jak Bartosz Klepacz – nie pojawiła się w zestawieniu doradców o największej liczbie nowych spraw upadłościowych za zeszły rok.

Syndycy w postępowaniach upadłościowych rozpoczętych w 2020 r. wobec 10 przedsiębiorstw o największej sumie zobowiązań

Firma (nazwa)	Syndyk	Suma zobowiązań (zł)[1]	Dane finansowe na dzień[1]
Podkarpacki Bank Spółdzielczy	Bartosz Klepacz	**2 893 532 776,50**	2018-12-31
Zakłady Mięsne Henryk Kania SA	Bartosz Klepacz	**852 261 000,00**	2019-12-31
Fabryka Biznesu sp. z o.o.	Ewa Frontczak	**511 411 668,34**	2020-03-31
Hermes Energy Group SA	Tycjan Saltarski	**466 615 826,27**	2018-09-30
Elektrobudowa SA	Marcin Ferdyn	**438 760 000,00**	2019-12-31
Energopol-Szczecin SA	Maciej Kasprzyk	**414 152 628,53**	2018-12-31
Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych Export-Pribex sp. z o.o.	Tycjan Saltarski	**268 754 344,29**	2020-02-20
Pol-Foods sp. z o.o.	Krzysztof Gołąb	**246 576 426,23**	2019-12-31
ST 3 Offshore sp. z o.o.	Natalia Leszczyńska	**208 845 693,22**	2019-12-31
Element Power Polska sp. z o.o.	Maria Goworska	**189 108 007,46**	2019-12-31

[1] dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Komentarz

Piotr Badowski

Prezes Zarządu Polskiego Związku Zarządzania Wierzytelnościami

Wzrost zadłużenia zarówno podmiotów prowadzących działalność, jak i prywatnych uczestników rynku, a kolejno – fala upadłości i powszedni widok zamykanych przedsiębiorstw - wyraźnie zaznaczyły swoją obecność w 2020 r., a skutki tych wydarzeń stanowią element obecnych czasów.

Pozyskiwanie dodatkowych źródeł finansowania, próby pogodzenia pracy home-office z potrzebami firmy, cięcie kosztów, modyfikacja planów budżetowych i pilne dochodzenie należności od klientów i kontrahentów były i nadal są podstawowymi elementami strategii na najbliższe okresy. Szanse na realizację tych działań na przestrzeni roku naprzemiennie malały i wzrastały, a wiele podmiotów z rynku musiało stawić czoła ciężkim decyzjom przesądzającym o „tu i teraz".

Przedsiębiorcy w obliczu zagrożenia działalności reagowali przekształceniami przedsiębiorstw, przebranżowieniem, zawężeniem obszarów swojej działalność, intensywnymi zmianami w procedurach i metodach prowadzenia biznesu przy wykorzystaniu dostępnej, jak i nowatorskiej technologii. Krytycznie ważna w takich momentach jest zdolność kadry zarządzającej i właścicieli do podejmowania właściwych decyzji, wyciągania prawidłowych wniosków i, kiedy istnieje taka konieczność, do zamykania działalności.

Kluczem jest rozumienie tego, co dzieje się w naszym otoczeniu gospodarczym, czy to są zmiany społeczne, prawne, technologiczne, a może źródłem porażki są zupełnie obiektywne zdarzenia losowe, których nie dało się uniknąć. Dzięki nauce, analizie dostępnych źródeł i umiejętności wyciągania wniosków możemy unikać błędów przeszłości, które stały za porażkami innych, czy też nas samych, i podejmować kroki w stronę właściwego rozwoju.

Utrata płynności, brak działań optymalizacyjnych, zwlekanie z płatnościami i dochodzeniem należności od klientów i kontrahentów oraz dalsze ignorowanie tych aspektów zarządzania przedsiębiorstwem, są decydujące dla przetrwania na konkurencyjnym, wolnym rynku. Ważna jest rola zarządów, nawet już na tym końcowym etapie, aby w sposób kontrolowany nastąpiło przekształcenie, likwidacja podmiotu i spłata wierzycieli czy udziałowców. Tak, aby proces likwidacji działalności przyniósł jak najmniejsze straty całemu otoczeniu przedsiębiorstwa, pracownikom, kontrahentom, klientom, inwestorom czy podmiotom finansującym działalność i nie doprowadził do upadłości wiążącej się z drastycznymi konsekwencjami dla interesariuszy i ich dalszego funkcjonowania.

Dzięki zaprezentowanemu raportowi, stanowiącemu wynik dogłębnej, wnikliwej analizy szeregu czynników ekonomicznych, społecznych i prawnych, wzrasta społeczna świadomość szerokiego spektrum zmian w gospodarce i ich następstw. Wiedza oparta na rzeczywistych danych i czasochłonnej pracy ekspertów sugeruje, a wręcz wskazuje nam, gdzie szukać rozwiązań, gdzie i jakie jest potrzebne dofinansowanie, kto jest szczególnie podatny na ryzyko, a kto może mieć szansę wykorzystać potencjał pandemii.

Upadłości konsumentów

Ogólny trend

W polskim systemie prawnym możliwość ogłoszenia upadłości przez osobę fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej pojawiła się w grudniu 2008 r., ale dopiero wprowadzona sześć lat później nowelizacja prawa upadłościowego dała szansę skorzystania z tej procedury szerszemu gronu dłużników. Rosnące zainteresowanie tą metodą na odzyskanie finansowej stabilności pokazują dobitnie dane dotyczące liczby wydawanych postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej. O ile w 2015 r., czyli w pierwszym roku obowiązywania zliberalizowanych przepisów prawa upadłościowego, sądy ogłosiły niewypłacalność 2,3 tys. osób, o tyle w 2019 r. takich osób było już ponad 8 tys.

W sierpniu 2019 r. przepisy prawa upadłościowego zaktualizowano ponownie, a wprowadzone zmiany weszły w życie w marcu 2020 r. Ostatnia nowelizacja zrównała zasady obowiązujące przedsiębiorców indywidualnych z zasadami stosowanymi dotychczas tylko wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej. Co więcej, bankructwo mogą od tej pory ogłaszać również osoby, które do swojej niewypłacalności doprowadziły z premedytacją, a wszyscy dłużnicy zyskali większą ochronę przed utratą miejsca zamieszkania i środków do życia.

W 2020 r. polskie sądy orzekły niewypłacalność ponad 13 tys. osób, co oznacza wzrost o 69% w stosunku do roku poprzedniego. To bezprecedensowa zmiana, jakiej nie obserwowaliśmy wcześniej poza pierwszymi dwoma latami obowiązywania zliberalizowanej procedury upadłościowej.

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej

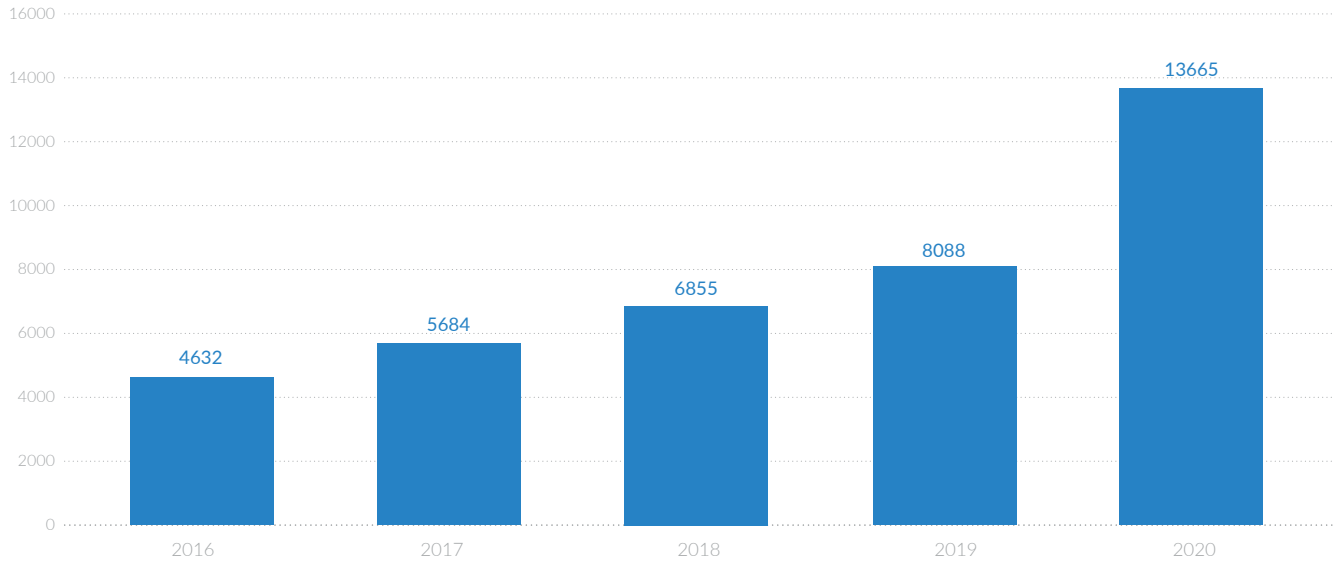

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Choć na pierwszy rzut oka taki wniosek mógłby się wydać uzasadniony, w naszej ocenie pandemia COVID-19 nie miała w minionym roku znaczącego wpływu na skalę niewypłacalności w gronie osób nieprowadzących działalności gospodarczej. Pierwszy „lockdown" niemal dokładnie zbiegł się w czasie z wejściem w życie przepisów ułatwiających ogłoszenie upadłości konsumenckiej, a już kilka miesięcy wcześniej większość ekspertów prognozowała wynikający z tej zmiany dynamiczny wzrost liczby wydawanych orzeczeń w takich sprawach.

Warto w tym miejscu przywołać statystyki dla krajów, w których procedura upadłościowa jest od lat stosowanym narzędziem umożliwiającym konsumentom uzdrowienie swojej sytuacji finansowej. Przykładowo w Niemczech, gdzie obowiązujące prawo upadłościowe umożliwia ogłoszenie prywatnego bankructwa już od 1999 r., z procedury tej skorzystało w 2019 r. blisko 80 tys. osób. W latach 2006-2014 liczba ta przekraczała 100 tys., a w rekordowym 2010 r. osiągnęła wartość 130 tys. Odnosząc te statystyki do liczby mieszkańców kraju, możemy zauważyć, że w zależności od ogólnej sytuacji ekonomicznej w kraju odsetek obywateli ogłaszających upadłość konsumencką może się wahać w przedziale 0,1-0,15%.

Przekładając to na nasze warunki, możemy się spodziewać, że po upowszechnieniu obecnie obowiązującej procedury upadłościowej liczba ogłaszanych bankructw wśród osób nieprowadzących działalności gospodarczej w perspektywie kilku najbliższych lat osiągnie wartość na poziomie 30-40 tys. rocznie. Biorąc pod uwagę dane za styczeń 2021 r. i prognozy makroekonomiczne na najbliższe miesiące szacujemy, że w bieżącym roku liczba ta wzrośnie o blisko 50% i najprawdopodobniej przekroczy 20 tys.

Sezonowość upadłości konsumenckich

Analiza danych dotyczących liczby bankrutujących konsumentów w kolejnych miesiącach ubiegłego roku wyraźnie pokazuje wpływ pandemicznych ograniczeń na pracę sądów. W styczniu i lutym, a więc jeszcze przed pierwszym zamknięciem gospodarki, liczba ta była proporcjonalnie wyższa niż rok i dwa lata wcześniej. W marcu weszła w życie nowelizacja prawa upadłościowego ułatwiająca ogłoszenie niewypłacalności przez konsumentów i przedsiębiorców indywidualnych, ale z uwagi na wprowadzony po dwóch pierwszych tygodniach miesiąca „lockdown" przez dwa kolejne miesiące sądy nie były w stanie rozpatrywać na bieżąco rosnącej liczby wniosków.

Poluzowanie obostrzeń w maju umożliwiło stopniowe przywrócenie regularnej pracy w wydziałach upadłościowych, a liczba wydawanych orzeczeń o upadłości konsumenckiej wróciła do poziomu z lutego. Prawdziwa lawina ruszyła niedługo później – począwszy od czerwca w każdym kolejnym miesiącu sądy orzekały niewypłacalność co najmniej 1,2 tys. osób. We wrześniu, który okazał się rekordowym miesiącem w całym 2020 r., upadłość konsumencką ogłosiło ponad 1,8 tys. dłużników.

Choć miniony rok był z całą pewnością nietypowy, na podstawie obserwacji z wcześniejszych lat możemy wskazać okresy, w których to zjawisko się nasila. Zwykle większą liczbę niewypłacalności w gronie konsumentów notowaliśmy na początku drugiego i czwartego kwartału w roku, a mniejszą w miesiącach wakacyjnych.

W okresach dobrej koniunktury wartość Produktu Krajowego Brutto wytwarzanego w całej gospodarce w ostatnim kwartale roku jest zwykle większa niż w trzech pierwszych kwartałach. Większe wydatki na początku jesieni związane np. z rozpoczęciem roku szkolnego czy koniecznością spłaty zaciągniętych pożyczek zaciągniętych na wakacyjne wyjazdy mogą doprowadzić część dłużników do utraty płynności finansowej i dać impuls do szukania możliwości wyjścia ze spirali zadłużenia.

Podobnym okresem, w którym konsumenci bardziej odczuwają ciężar rosnących zobowiązań, jest początek drugiego kwartału. Tu z kolei na sytuację finansową konsumentów mogą negatywnie wpłynąć np. skumulowane opłaty za zwiększone zużycie energii w miesiącach zimowych, a także wszystkie sezonowe wydatki, z którymi zwykle czekamy na cieplejszą porę roku (remont mieszkania, zakupy odzieżowe itp.).

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w kolejnych miesiącach roku

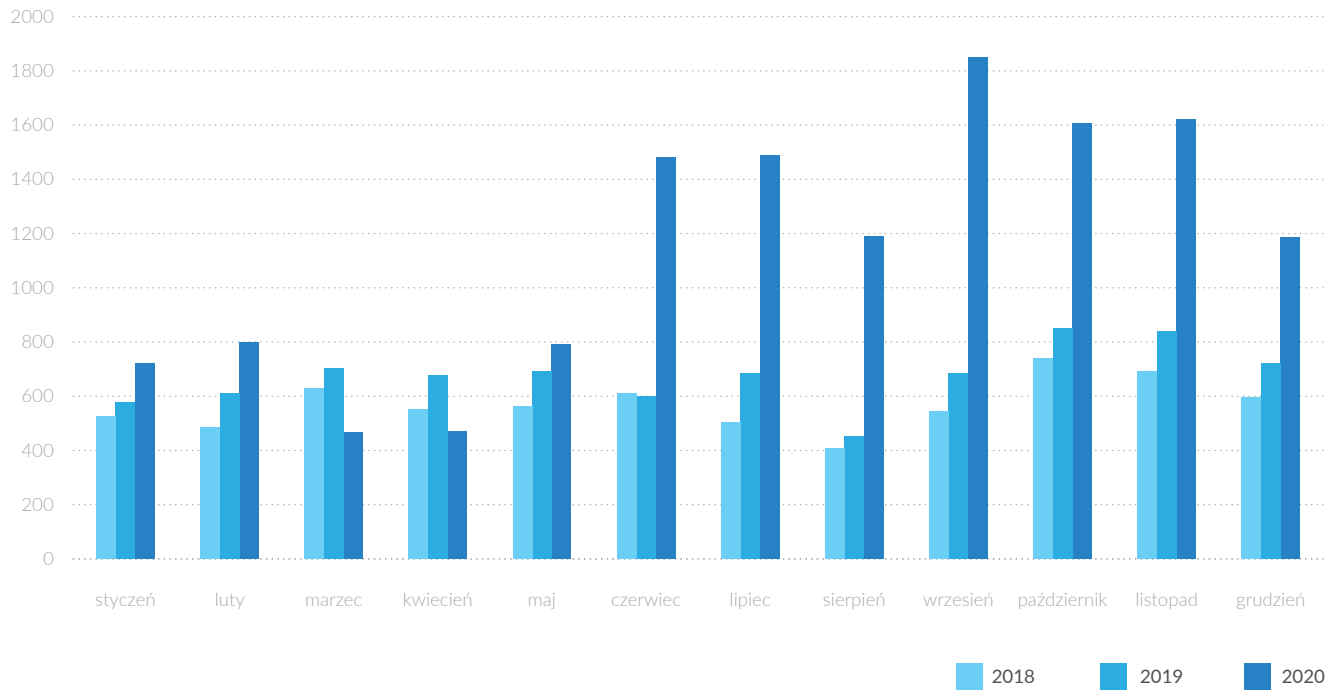

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Wiek i płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką

Informacje o osobach fizycznych zawarte w treści obwieszczeń upadłościowych publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z uwagi na ochronę ich prywatności zostały ograniczone do niezbędnego minimum. Zakres tych danych obejmuje imię, nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL, a także NIP, jeżeli upadły miał taki numer w ciągu ostatnich dziesięciu lat przed dniem złożenia wniosku. W oparciu o te dane możemy przeanalizować kilka podstawowych cech demograficznych osób ogłaszających niewypłacalność.

Porównując strukturę wiekową osób ogłaszających osobiste bankructwo ze strukturą dla ogółu Polaków możemy dostrzec, że nadreprezentowane w tym gronie są przede wszystkim osoby z grupy wiekowej 35-44 lat. Statystycznie częściej niż wynikałoby to z ich odsetka w populacji z procedury upadłościowej korzystają też Polacy w wieku 45-54 lat i 55-64 lat. Udział bankrutujących młodych dorosłych w wieku 25-34 lat pozostał w 2020 r. na podobnym poziomie co odsetek tej grupy w ogóle społeczeństwa, natomiast udział najstarszych obywateli naszego kraju pośród wszystkich osób ogłaszających niewypłacalność nieznacznie się obniżył.

Przepisy prawa upadłościowego nie określają dolnej granicy wieku dla osób wnioskujących o ogłoszenie upadłości. Mimo tego, postępowania prowadzone wobec nieletnich należą raczej do rzadkości. W 2020 r. polskie sądy orzekły niewypłacalność czterech osób poniżej 18. roku życia, a rok wcześniej taka sytuacja zdarzyła się tylko raz.

Praktycznie we wszystkich przypadkach problemy finansowe nieletnich dłużników wynikały z przyjęcia spadku obciążonego długami, których łączna suma przekroczyła wartość dziedziczonego majątku. W zeszłym roku najmłodszym bankrutem okazał się 10-latek z województwa śląskiego. Najstarszą osobą w gronie wszystkich osób z orzeczoną upadłością konsumencką była natomiast 92-letnia mieszkanka tego samego regionu.

Wiek osób ogłaszających upadłość konsumencką (w latach)

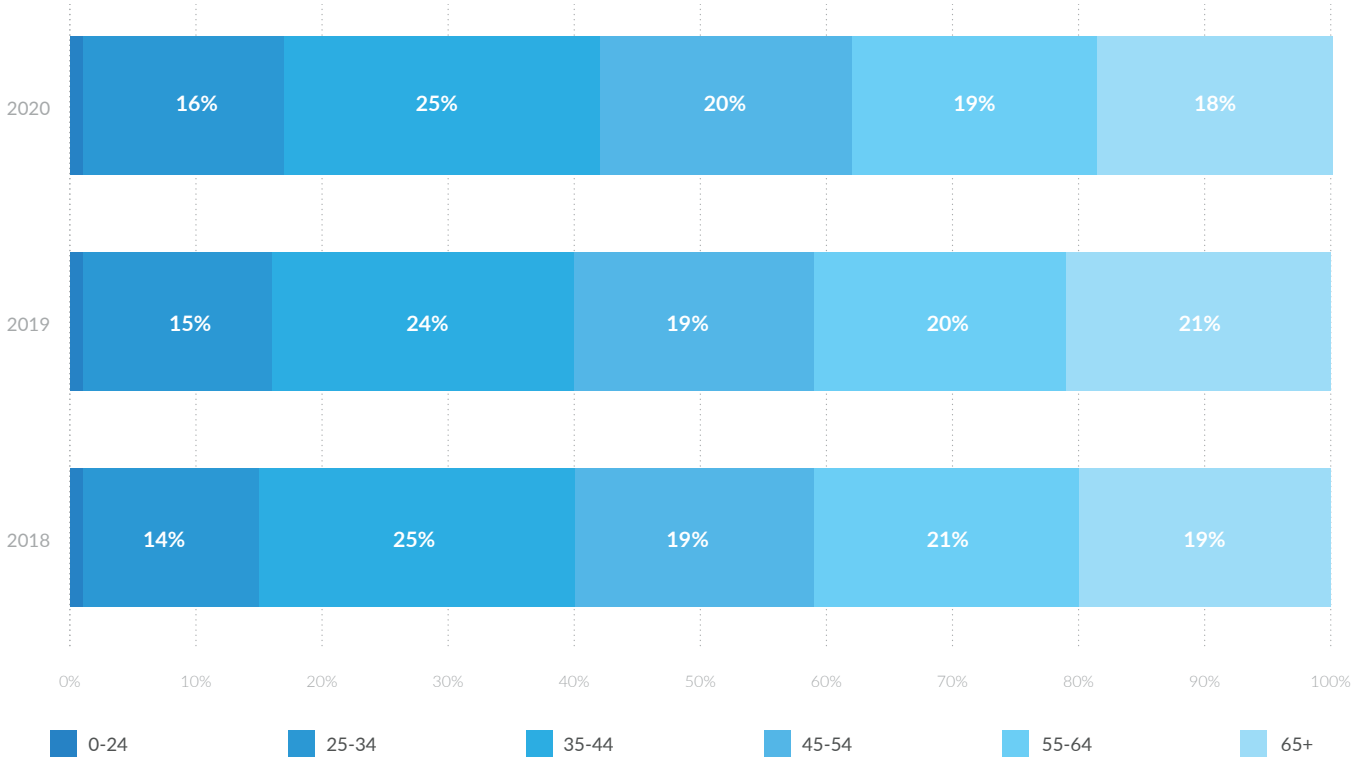

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Z danych udostępnianych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że w 2019 r. mediana wieku Polaków wyniosła 41 lat. Ten sam parametr w gronie niewypłacalnych dłużników będących osobami fizycznymi osiąga wyższe wartości. W 2018 i 2019 r. mediana wieku osoby ogłaszającej upadłość konsumencką ustabilizowała się na poziomie 49 lat, zaś w ubiegłym roku obniżyła się o jeden rok. Opierając się na danych z kilku wcześniejszych lat możemy stwierdzić, że Polacy najczęściej doświadczają problemów z utrzymaniem płynności finansowej około 50. roku życia.

Mediana wieku osoby ogłaszającej upadłość konsumencką (w latach)

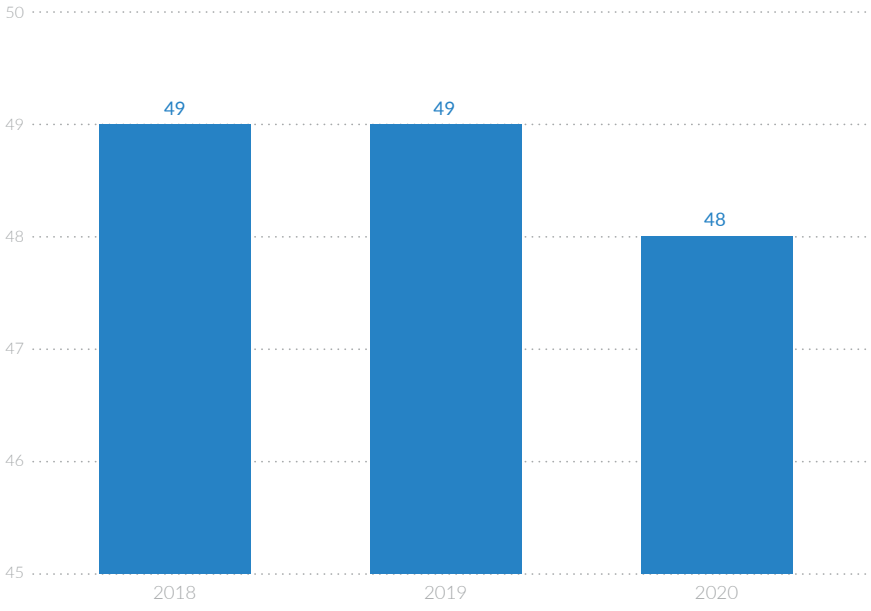

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Analizując dane na wykresie przedstawiającym rozkład płci wśród osób fizycznych ogłaszających upadłość konsumencką, możemy zauważyć, że w ostatnich latach decydowały się na to częściej kobiety niż mężczyźni. Choć w ubiegłym roku niewypłacalne dłużniczki nadal stanowiły więcej niż połowę wszystkich

bankrutujących konsumentów, ich udział w strukturze płci w tym okresie zauważalnie się zmniejszył.

Porównując te obserwacje do statystyk dla całej populacji naszego kraju, warto zauważyć, że w 2020 r. płeć przestała być parametrem różnicującym obie te zbiorowości. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 r. udział kobiet w populacji Polaków wyniósł 52%. W gronie osób, które w ubiegłym roku ogłosiły upadłość konsumencką, płeć piękna stanowiła dokładnie taki sam odsetek.

Płeć osób ogłaszających upadłość konsumencką

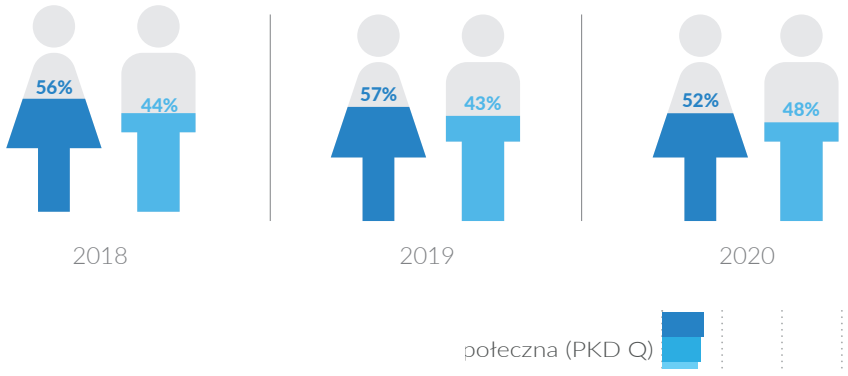

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Geografia upadłości konsumenckich

Liczba postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w poszczególnych województwach

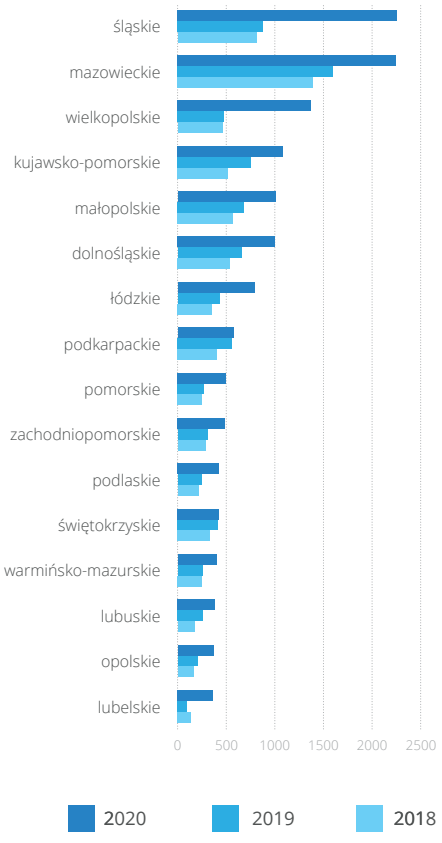

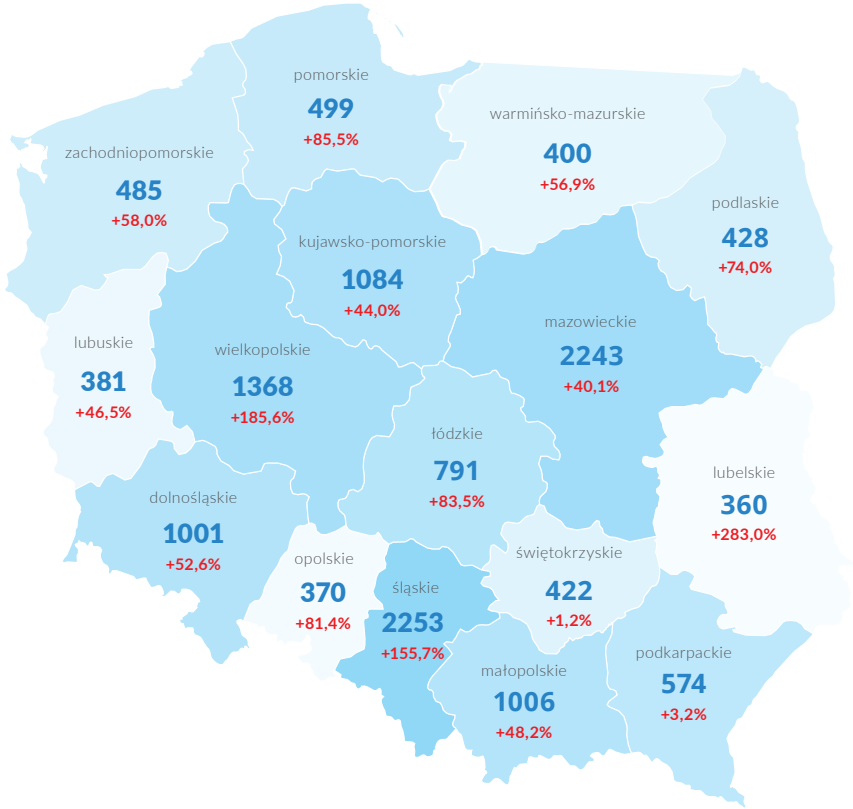

Na mapie podajemy liczbę postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej w 2020 r. i procentową zmianę tej liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Dane demograficzne bankrutujących Polaków możemy uzupełnić o zestawienie prezentujące udział poszczególnych regionów w puli wszystkich wydanych postanowień o ogłoszeniu upadłości konsumenckiej.

W ubiegłym roku liczba orzekanych bankructw prywatnych najszybciej rosła przede wszystkim w województwach lubelskim, wielkopolskim i śląskim. W większości pozostałych regionów dynamika tego zjawiska była mniejsza, ale i tak działające na ich terenie sądy upadłościowe wydały w okresie od stycznia do grudnia o 40-80% więcej postanowień niż rok wcześniej. Wyjątkiem okazały się dwa województwa – świętokrzyskie oraz podkarpackie – w których liczba ogłoszonych niewypłacalności konsumenckich na przestrzeni ostatnich dwóch lat prawie się nie zmieniła.

Sporym zaskoczeniem są zmiany na pierwszych pozycjach omawianego zestawienia. Dwa województwa o największej rocznej liczbie ogłaszanych upadłości konsumenckich – mazowieckie i śląskie – po raz pierwszy w historii zamieniły się miejscami. Choć w obu regionach grupa niewypłacalnych osób w 2020 r. była prawie taka sama, to właśnie w województwie śląskim skala tego zjawiska była największa.

Statystyki regionalne warto ponownie odnieść do danych GUS-u dotyczących udziału poszczególnych regionów w PKB Polski i całej populacji Polaków. Mazowieckie i śląskie są od lat województwami o największym potencjale ekonomicznym, które razem odpowiadają za ponad jedną trzecią wartości wytwarzanej w kraju produkcji i jedną czwartą liczby jego mieszkańców.

Niestety porównanie udziału w strukturze regionalnej bankructw prywatnych z udziałem w PKB i liczbie ludności Polski wypada zdecydowanie na niekorzyść województwa śląskiego. Choć przypada na nie około 12% wartości rocznej produkcji i podobny odsetek całej populacji, to jego udział w liczbie wszystkich upadłości konsumenckich ogłoszonych w 2020 r. zbliżył się do 17%. W województwie mazowieckim ten parametr osiągnął prawie taką samą wartość i jest również wyższy niż udział regionu w łącznej liczbie mieszkańców Polski, ale zarazem zauważalnie niższy niż jego udział w całkowitej wartości PKB kraju.

Na trzeciej pozycji zestawienia o największej liczbie ogłoszonych upadłości konsumenckich w ubiegłym roku znalazło się województwo wielkopolskie. Nie powinno to stanowić zaskoczenia, ponieważ miejsce tego regionu w rankingu jest proporcjonalne zarówno do jego udziału w wartości wytwarzanej produkcji, jak i udziale w populacji naszego kraju. To, co może niepokoić, to fakt, że województwo wielkopolskie awansowało w naszym zestawieniu – w 2019 r. zajęło w nim dopiero siódmą pozycję.

Czwarte na liście województwo kujawsko-pomorskie w minionym roku zmniejszyło nieznacznie swój udział w łącznej liczbie bankructw osobistych. Ten region zajmuje dopiero ósmą lokatę pod względem wartości wytwarzanego PKB i dziesiątą pod względem liczby mieszkańców.

W przypadku kolejnych regionów miejsce w zestawieniu odpowiada zwykle udziałowi danego województwa w łącznej produkcji oraz populacji naszego kraju. Dziewiąte na liście województwo pomorskie charakteryzuje się o kilka pkt proc. mniejszym udziałem w łącznej liczbie upadłości konsumenckich, niż wskazywałaby na to jego populacja czy wartość wytwarzanego PKB. Wartym odnotowania jest także to, że w województwie lubelskim, ostatnim pod względem liczby ogłoszonych bankructw prywatnych w 2020 r., odsetek bankrutów jest zauważalnie mniejszy niż wskazywałaby na to wielkość populacji regionu.

Syndycy – upadłości konsumenckie

Pod koniec 2019 r. licencją doradcy restrukturyzacyjnego dysponowało w Polsce ponad 1500 osób. W postępowaniach upadłościowych otwartych w 2020 r. wobec osób nieprowadzących działalności gospodarczej uczestniczyło w sumie około 900 doradców. Oznacza to, że blisko 600 posiadaczy takich licencji nie wykorzystywało w tym okresie zdobytych uprawnień albo zajmowało się tylko bankructwami przedsiębiorstw. Mimo wszystko odsetek doradców aktywnych w postępowaniach prowadzonych wobec konsumentów nieco się zwiększył – w 2019 r. prawie połowa nie uczestniczyła w żadnej nowej sprawie z tej dziedziny.

Ze względu na coroczny dynamiczny wzrost liczby ogłaszanych upadłości konsumenckich oraz znacznie mniejsze zmiany w liczbie aktywnych doradców restrukturyzacyjnych, zwiększyć musiała się także przeciętna liczba spraw przypadających na jednego doradcę. W ubiegłym roku na syndyka w postępowaniu wyznaczano tę samą osobę średnio 15 razy. To o cztery postępowania więcej niż rok wcześniej.

Średnia liczba otwartych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na jednego doradcę restrukturyzacyjnego

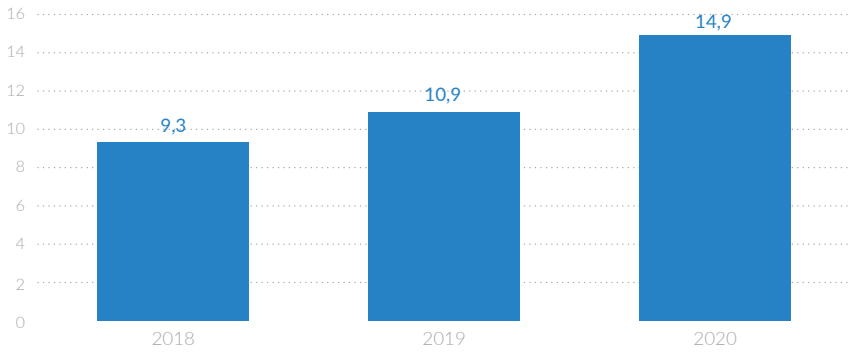

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Ranking syndyków – upadłości konsumenckie

W 2020 r. zaobserwowaliśmy znaczący wzrost liczby postępowań przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych zajmujących się upadłościami konsumenckimi. Pierwsze miejsce w zestawieniu dziesięciu najbardziej zapracowanych doradców zajął Piotr Kubera z Płocka, który został powołany na syndyka w aż 134 nowych sprawach. To ponad dwukrotnie lepszy wynik niż rok wcześniej. Na drugiej pozycji naszej listy ze 119 rozpoczętymi postępowaniami na koncie uplasowała się sopocka kancelaria Grant Finance. W tym przypadku różnica w liczbie nowo otwartych spraw w stosunku do 2019 r. była jeszcze większa – wzrosła blisko czterokrotnie.

Trzecią lokatę na podium uzyskał Krzysztof Piotrowski prowadzący swoją praktykę w Warszawie. W 2020 r. objął on funkcję syndyka w 110 sprawach, co oznacza ponad dwukrotny wzrost w stosunku do roku poprzedniego. Aż trzykrotny wzrost w porównaniu do wyniku z 2019 r. zanotował także Damian Zgolik z Katowic, który uplasował się na czwartym miejscu zestawienia. W ubiegłym roku wyznaczono go na syndyka w 102 postępowaniach upadłościowych prowadzonych wobec konsumentów.

Jak się okazuje, doradcy restrukturyzacyjni najczęściej decydują się na specjalizację w jednej z dwóch procedur upadłościowych. Najlepiej świadczy o tym fakt, że żaden spośród najaktywniejszych doradców w postępowaniach dotyczących przedsiębiorstw oraz konsumentów nie pojawił się w obu przygotowanych przez nas zestawieniach rankingowych.

Liczba otwieranych postępowań upadłościowych konsumentów przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych w 2020 r.

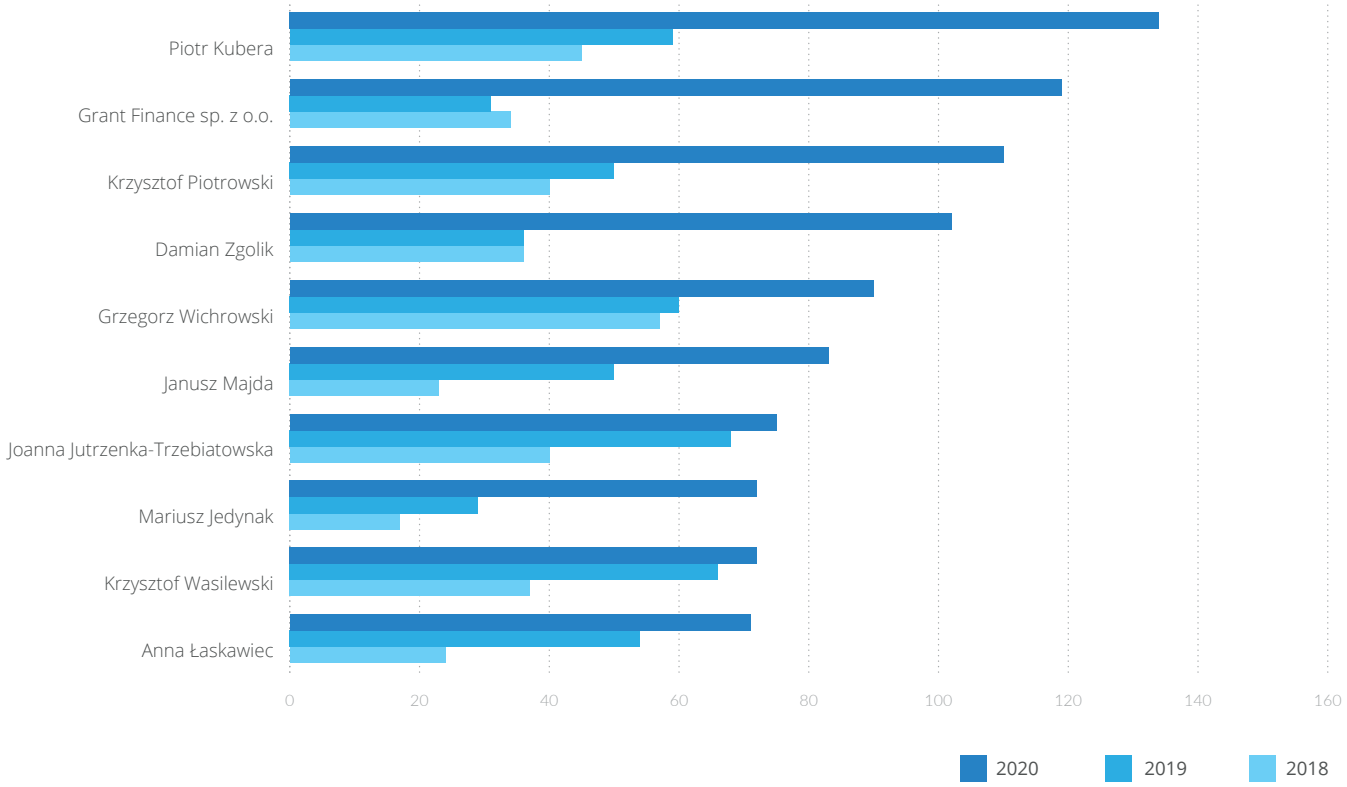

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

MGBI

Informacja gospodarcza dla Twojego biznesu

Dzięki naszym usługom:

- **Odkryjesz nowe rynki**
- **Dotrzesz do potencjalnych klientów**
- **Ocenisz ryzyko współpracy**

W naszych zbiorach znajdziesz:

- ✓ **aktualne dane teleadresowe**
  ponad 6 mln polskich przedsiębiorstw i instytucji
- ✓ **roczne sprawozdania finansowe**
  ponad 300 tys. podmiotów zarejestrowanych w KRS
- ✓ **ogłoszenia upadłościowe i restrukturyzacyjne**
  publikowane codziennie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym
- ✓ **informacje o zmianach w KRS**
  istotnych przy ocenie wiarygodności Twoich kontrahentów

Podejmuj świadome decyzje w oparciu o aktualne dane ze sprawdzonych źródeł.

www.mgbi.pl

Komentarz

Borys Sadowski

Dyrektor Generalny w GEKKO Collections

Dane dotyczące skali upadłości za 2020 r. wyglądają bardzo interesująco. W jednym zdaniu: zadziwiająco niska liczba upadłości firm i stosunkowo wysoka liczba upadłości konsumenckich, biorąc pod uwagę zarówno poprzednie lata, jak i pandemię.

W mojej opinii za tak znaczny wzrost upadłości konsumenckich odpowiada przede wszystkim ostatnia bardzo istotna zmiana przepisów. Wzrost o prawie 70% wcale nie wygląda w świetle tych zmian na wybitnie dramatyczny. Dodatkowo zwróćmy uwagę na znaczny wzrost ilości fachowej pomocy, na jaką mogą dziś liczyć konsumenci. Kończą się powoli czasy „dzikiej antywindykacji", powstają masowo profesjonalne i wyspecjalizowane kancelarie oddłużeniowe, a wiele kancelarii prawnych wprowadziło tego typu usługi do swojej oferty (szczególnie w 2020 r.).

Poziom świadomości konsumentów na temat upadłości konsumenckiej i próg cenowy usług oddłużeniowych bardzo dynamicznie ulegają zmianie, tyle że w przeciwnych kierunkach. Czy 13,7 tys. upadłości konsumenckich w Polsce to dużo? Średnia dla Europy to około 900 upadłości konsumenckich na 1 mln mieszkańców. To oznacza, że naturalny docelowy poziom dla Polski to około 34,2 tys. upadłości rocznie. Patrząc w ten sposób nie jesteśmy nawet w połowie drogi, bliżej jednej trzeciej.

Aby lepiej przewidzieć, ilu konsumentów będzie w Polsce ogłaszać upadłość, musimy przyjrzeć się jeszcze jednemu wskaźnikowi. Jeśli spojrzymy na relację długu Polaków do PKB, to dojdziemy do wniosku, iż w porównaniu z innymi krajami Europy relatywne zadłużenie mieszkańców naszego kraju nie jest wysokie.

Zwróćmy także uwagę, iż Polacy mają możliwość skorzystania z upadłości konsumenckiej dopiero od 2009 r., realistycznie od 2015 r., a według zliberalizowanych procedur dopiero od marca 2020 r. Tymczasem w Europie zarówno systemy prawne, jak i społeczeństwa, miały dużo czasu na wypracowanie optymalnego podejścia do tematu. W Danii konsumenci mogą upadać od 1984 r., w Austrii od 1993 r., w Niemczech od 1994 r., na Słowacji od 2004 r., a w Czechach od 2006 r.

Biorąc to wszystko pod uwagę, w obecnym stanie rzeczy docelowy poziom liczby upadłości konsumenckich w Polsce w mojej opinii będzie wynosić około 28 tys. rocznie i to niezależnie od skutków pandemii. Jak szybko dojdziemy to tego pułapu - nie wiadomo, ale wydaje się, iż w 2021 r. granica 20 tys. ogłoszonych upadłości powinna zostać przekroczona.

Oczywiście skutki pandemii COVID-19 mogą nasze wszystkie obliczenia wywrócić do góry nogami. Podsumowując: nie ma powodu do paniki, ale do dużej uważności już tak. Polecam obserwować szczególnie dwa wskaźniki: wielkość bezrobocia oraz liczbę niespłacanych przez konsumentów kredytów bankowych. Jeśli te nagle wystrzelą w górę, to fala upadłości konsumenckich będzie czekać nas niechybnie. Na razie jednak pozostańmy optymistami.

Restrukturyzacje przedsiębiorstw

Ogólny trend

Obecnie obowiązujące prawo restrukturyzacyjne zostało uchwalone w maju 2015 r., a jego przepisy weszły w życie 1 stycznia 2016 r. Przez kolejne pięć lat z możliwości uzdrowienia sytuacji finansowej w ramach którejś z dostępnych procedur restrukturyzacyjnych zdecydowało się skorzystać w sumie 2317 przedsiębiorców.

Pierwsze trzy lata obowiązywania nowych przepisów przyniosły coroczny wzrost liczby spraw prowadzonych na ich podstawie. Z pewnością nie miały na to dużego wpływu czynniki makroekonomiczne, a był to raczej efekt rosnącego zainteresowania procedurami restrukturyzacyjnymi wśród zagrożonych niewypłacalnością przedsiębiorców, a także coraz większej sprawności sądów i doradców restrukturyzacyjnych w prowadzeniu tego rodzaju postępowań. W 2018 i 2019 r. liczba nowo otwartych spraw restrukturyzacyjnych ustabilizowała się na poziomie około 460 rocznie. Bardzo możliwe, że w ubiegłym roku niewiele by się zmieniła, gdyby nie zawirowania w gospodarce, jakich doświadczyliśmy przez pandemię COVID-19.

Kolejne rządowe programy pomocowe wdrażane w ramach rekompensaty za ograniczenia w prowadzeniu działalności uchroniły wielu przedsiębiorców przed utratą płynności finansowej, ale niezależnie od tych działań w branżach najbardziej dotkniętych pandemicznymi obostrzeniami ryzyko niewypłacalności gwałtownie wzrosło. W tej sytuacji niewątpliwie korzystnym posunięciem ustawodawcy okazało się wprowadzenie w czerwcu 2020 r. nowej uproszczonej procedury restrukturyzacyjnej, którą opisujemy kilka akapitów dalej. Wzrost liczby otwieranych postępowań o 75% w całym 2020 r. to w głównej mierze efekt udostępnienia przedsiębiorcom tego narzędzia. Postępowania o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 odpowiadały w tym okresie za blisko połowę wszystkich nowych spraw restrukturyzacyjnych.

Choć w obecnym stanie prawnym korzystanie z tej procedury możliwe jest tylko do 30 czerwca br., Ministerstwo Sprawiedliwości pracuje już nad projektem nowelizacji ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw, w ramach którego tymczasowe przepisy określające zasady prowadzenia uproszczonego postępowania o zatwierdzenie układu zostaną przeniesione do prawa restrukturyzacyjnego na stałe. Biorąc to pod uwagę, możemy się spodziewać, że liczba otwartych postępowań restrukturyzacyjnych w 2021 r. ponownie zwiększy się o kilkadziesiąt procent w stosunku do roku poprzedniego.

Liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych

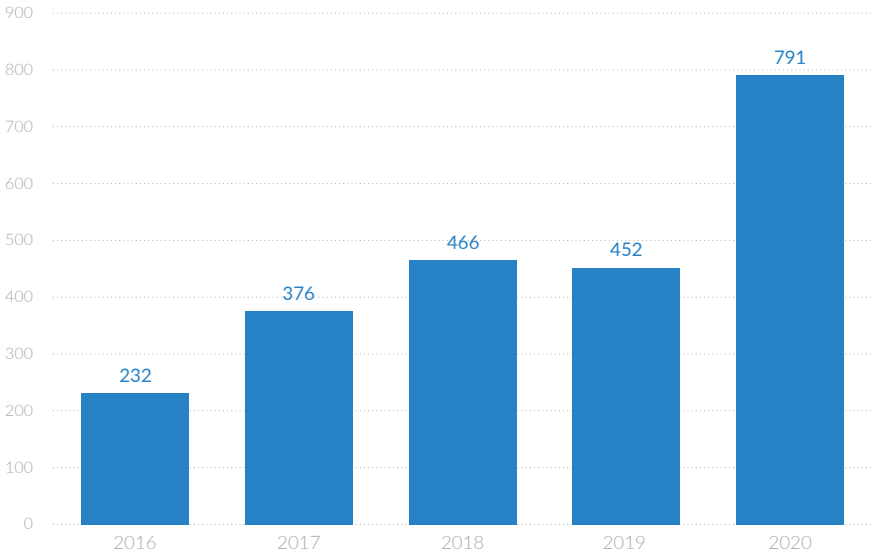

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Lista 30 najbardziej zadłużonych przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne w 2020 r.

Firma (nazwa)	Województwo	Czas istnienia w latach[1]	Branża[2]	Suma bilansowa (zł)[3]	**Suma zobowiązań (zł)[3]**	Dane finansowe na dzień [3]
PBG SA	wielkopolskie	22	Roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych (PKD 42.21.Z)	120 267 000,00	**5 009 352 000,00**	2019-12-31
Rafako SA	śląskie	27	Produkcja wytwornic pary, z wyłączeniem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą (PKD 25.30.Z)	932 588 000,00	**828 059 000,00**	2019-12-31
Stocznia Remontowa Nauta SA	pomorskie	44	Naprawa i konserwacja statków i łodzi (PKD 33.15.Z)	450 677 000,00	**497 089 739,67**	2019-12-31
Onico SA	mazowieckie	9	Sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych (PKD 46.71.Z)	416 660 816,46	**381 400 852,91**	2018-12-31
Sfinks Polska SA	mazowieckie	21	Restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne (PKD 56.10.A)	274 933 000,00	**284 391 000,00**	2019-12-31
Energetyczne Towarzystwo Finansowo – Leasingowe Energo – Utech SA	wielkopolskie	23	Leasing finansowy (PKD 64.91.Z)	288 271 915,02	**282 551 178,52**	2019-12-31
Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska	podlaskie	44	Przetwórstwo mleka i wyrób serów (PKD 10.51.Z)	172 431 941,25	**250 738 640,91**	2019-12-31
Ursus SA	warmińsko -mazurskie	21	Produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa (PKD 28.30.Z)	183 673 000,00	**234 577 000,00**	2019-12-31
AMK Koks sp. z o.o.	śląskie	7	Wynajem i dzierżawa pozostałych maszyn, urządzeń oraz dóbr materialnych, gdzie indziej niesklasyfikowane (PKD 77.39.Z)	40 957 340,07	**196 085 780,90**	2019-12-31
Martyna SA	wielkopolskie	18	Produkcja wyrobów tartacznych (PKD 16.10.Z)	225 472 237,91	**168 279 585,46**	2019-09-30
Capital Service SA	mazowieckie	8	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszów emerytalnych (PKD 66.19.Z)	141 653 000,00	**141 828 000,00**	2019-12-31
Eskimos SA	małopolskie	23	Pozostałe przetwarzanie i konserwowanie owoców i warzyw (PKD 10.39.Z)	153 044 332,61	**137 947 380,59**	2018-12-31
STK SA	dolnośląskie	15	Transport kolejowy towarów (PKD 49.20.Z)	120 321 759,00	**129 047 478,00**	2017-12-31
Akwawit SA	dolnośląskie	35	Destylowanie, rektyfikowanie i mieszanie alkoholi (PKD 11.01.Z)	180 588 128,89	**119 070 435,40**	2018-12-31
Module Technologies SA	śląskie	10	Produkcja płyt, arkuszy, rur i kształtowników z tworzyw sztucznych (PKD 22.21.Z)	92 913 685,35	**114 015 336,43**	2018-12-31
Global Expo sp. z o.o.	mazowieckie	3	Działalność związana z organizacją targów, wystaw i kongresów (PKD 82.30.Z)	184 281 686,80	**113 526 890,81**	2018-12-31
Mikrokasa SA	pomorskie	11	Pozostałe formy udzielania kredytów (PKD 64.92.Z)	146 899 443,71	**111 183 944,83**	2019-12-31
Marwit Foods sp. z o.o. sp.k.	kujawsko-pomorskie	12	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw (PKD 46.31.Z)	111 199 914,21	**109 051 222,80**	2019-12-31
Kancelaria Medius SA	małopolskie	8	Działalność prawnicza (PKD 69.10.Z)	132 213 000,00	**108 487 000,00**	2019-12-31
Fabryka Mebli Ryś sp. z o.o.	małopolskie	14	Produkcja mebli kuchennych (PKD 31.02.Z)	118 735 083,97	**108 471 097,10**	2019-12-31
Elsta sp. z o.o.	małopolskie	17	Wykonywanie instalacji elektrycznych (PKD 43.21.Z)	107 231 947,24	**101 745 336,78**	2019-12-31
Top Secret sp. z o.o.	łódzkie	17	Sprzedaż detaliczna odzieży prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (PKD 47.71.Z)	50 611 000,00	**100 135 000,00**	2019-12-31
Nextbike Polska SA	mazowieckie	9	Wypożyczanie i dzierżawa sprzętu rekreacyjnego i sportowego (PKD 77.21.Z)	104 802 000,00	**99 540 000,00**	2019-12-31
Waimea Holding SA	mazowieckie	5	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (PKD 41.10.Z)	269 385 587,20	**93 617 615,55**	2018-12-31
Outlet Center Bydgoszcz Retail Management SA sp.k.	mazowieckie	3	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (PKD 41.10.Z)	62 478 973,79	**90 474 253,67**	2019-12-31
Warbus sp. z o.o.	mazowieckie	19	Transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski (PKD 49.31.Z)	95 012 765,47	**90 003 418,83**	2017-12-31
Stal-Systems SA	śląskie	13	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części (PKD 25.11.Z)	118 966 838,73	**89 932 707,94**	2019-12-31
Gbw sp. z o.o.	kujawsko-pomorskie	16	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (PKD 41.20.Z)	80 229 440,36	**89 439 901,73**	2019-12-31
Skalski sp. z o.o. sp.k.	małopolskie	8	Realizacja projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków (PKD 41.10.Z)	83 790 127,50	**79 988 599,89**	2019-12-31
Raport SA w Restrukturyzacji	mazowieckie	11	Sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (PKD 46.90.Z)	109 622 397,92	**76 534 375,01**	2018-12-31

[1] na dzień wydania postanowienia o otwarciu postępowania
[2] według podklas Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007
[3] dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Rodzaje otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych

Uchwalone w 2015 r. prawo restrukturyzacyjne umożliwia prowadzenie postępowań wobec niewypłacalnych dłużników lub zagrożonych niewypłacalnością w czterech trybach. Postępowanie o zatwierdzenie układu to rozwiązanie kierowane głównie do przedsiębiorców, którzy nie przestali spłacać na bieżąco swoich zobowiązań, ale spodziewają się utraty płynności finansowej w najbliższej przyszłości. W tym trybie większość czynności prowadzących do zawarcia układu z wierzycielami odbywa się bez udziału sądu. Istotną wadą tego rodzaju postępowania jest brak ochrony przed egzekucjami komorniczymi, które nie ulegają zawieszeniu po zatwierdzeniu układu. Z tej przyczyny nie cieszy się ono zbyt dużym zainteresowaniem wśród dłużników.

Wszczęcie postępowania o zatwierdzenie układu jest możliwe tylko w sytuacji, gdy udział wierzytelności spornych w łącznej sumie wierzytelności ciążących na dłużniku nie przekracza 15%. Taki sam warunek musi być spełniony również przy otwarciu przyspieszonego postępowania układowego. To nieco bardziej sformalizowana procedura, w której większa rola przypada w udziale wyznaczonemu przez sąd nadzorcy – sprawuje on kontrolę nad czynnościami podejmowanymi przez dłużnika w celu przyjęcia układu, a także opracowuje plan restrukturyzacyjny. Otwarcie przyspieszonego postępowania układowego zapewnia niewypłacalnemu przedsiębiorcy natychmiastową ochronę przed

Rodzaje otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych

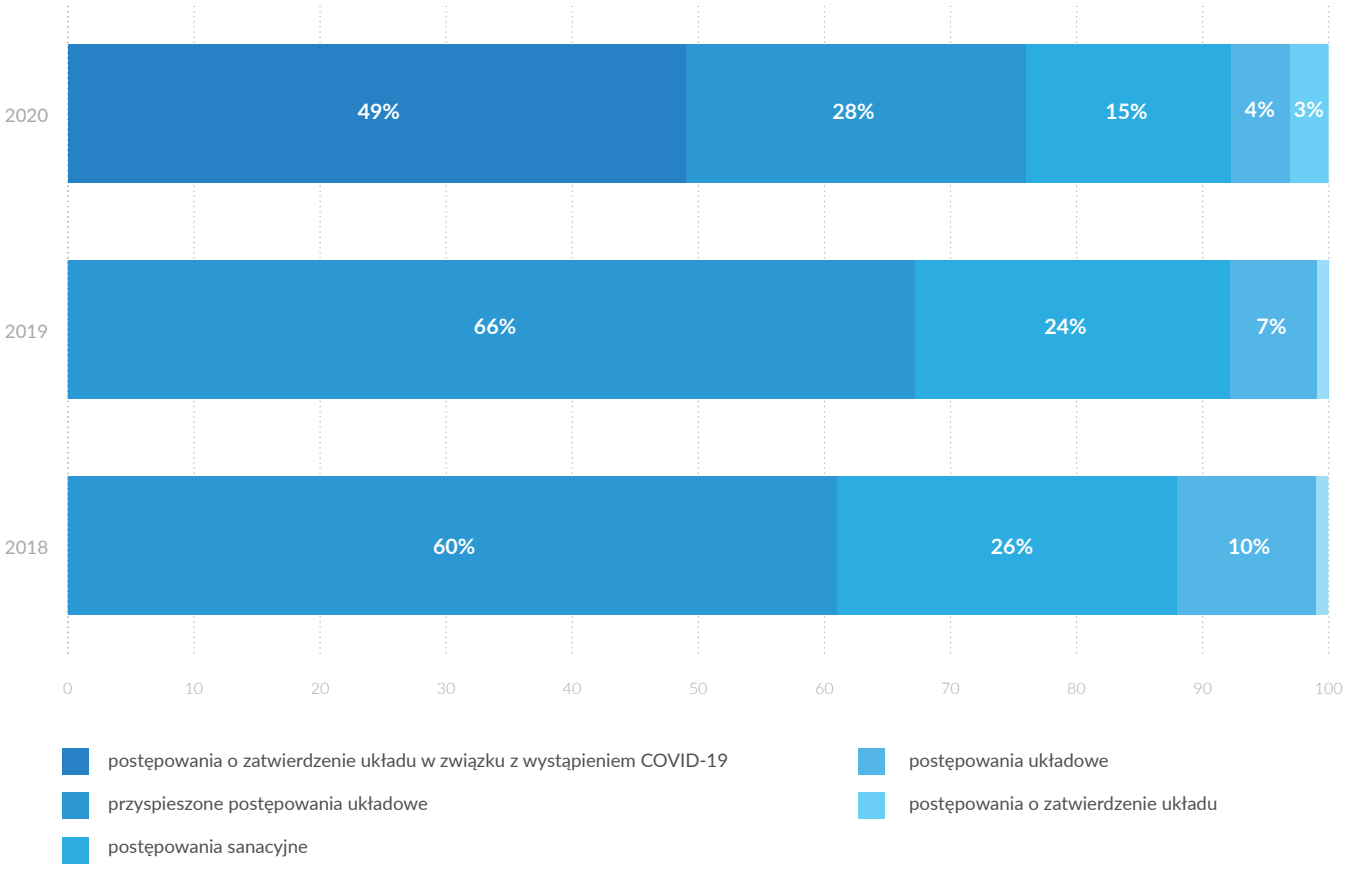

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

egzekucją zobowiązań, co w połączeniu z krótkim czasem trwania całej procedury, umożliwia mu stosunkowo szybkie wyjście z finansowych tarapatów.

W sytuacji, gdy suma wierzytelności spornych przekroczy 15% całkowitej sumy wierzytelności, niewypłacalny dłużnik może skorzystać z dwóch kolejnych rodzajów postępowań restrukturyzacyjnych. Przebieg postępowania układowego jest analogiczny do przebiegu przyspieszonego postępowania układowego z tą różnicą, że uczestniczący w nim wierzyciele są uprawnieni do składania sprzeciwów wobec ich uwzględnienia bądź też pominięcia w spisie wierzytelności. Konieczność rozpatrzenia takich wniosków może wydłużyć czas trwania całej procedury nawet o kilka miesięcy.

Ostatni z czterech rodzajów postępowań restrukturyzacyjnych, czyli postępowanie sanacyjne, umożliwia odzyskanie finansowej stabilności dłużnikom w najtrudniejszej sytuacji. W tym postępowaniu dłużnik przekazuje prawo do zarządzania swoim majątkiem wyznaczonemu przez sąd zarządcy. Jego rolą jest nie tylko doprowadzenie do porozumienia z wierzycielami, ale też opracowanie i wdrożenie kompleksowego planu restrukturyzacyjnego, który pozwoli uzdrowić sytuację finansową przedsiębiorstwa w dłuższej perspektywie. Postępowanie sanacyjne to długotrwały i kosztowny proces, nierzadko wymagający zaangażowania zewnętrznego finansowania. W praktyce decydują się na to rozwiązanie przede wszystkim duże firmy, które pomimo znacznej skali zadłużenia, po zrealizowaniu planu naprawczego mają szansę na utrzymanie swojej rynkowej pozycji.

Pierwsze lata obowiązywania prawa restrukturyzacyjnego pokazały, że spośród czterech dostępnych rodzajów postępowań tylko dwa cieszą się zainteresowaniem wśród dłużników. Jeszcze w 2019 r. trzy na pięć podmiotów poddawanych restrukturyzacji zdecydowały się rozpocząć przyspieszone postępowanie układowe, a co czwarty skorzystał z procedury sanacyjnej. Pierwszy tryb umożliwia szybkie osiągnięcie porozumienia z wierzycielami przy jednoczesnym wstrzymaniu postępowań egzekucyjnych, drugi zaś poza redukcją obciążeń finansowych daje też możliwość kompleksowej naprawy sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstwa. Postępowania układowe nie cieszyły się zainteresowaniem przypuszczalnie ze względu na dłuższy czas trwania niż w jego „przyspieszonej" wersji, natomiast niewielka liczba postępowań o zatwierdzenie układu wynikała przede wszystkim z braku możliwości ochrony majątku przed zajęciami komorniczymi.

Jak już wspomnieliśmy przy omawianiu łącznej liczby otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych, w połowie ubiegłego roku dłużnicy zyskali nowe narzędzie umożliwiające im wyjście z finansowych kłopotów. Wprowadzone w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej 4.0 postępowanie o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 stanowi zmodyfikowaną wersję istniejącego wcześniej w prawie restrukturyzacyjnym postępowania o zatwierdzenie układu. Kluczową korzyścią, jaką zapewnia ten wariant procedury restrukturyzacyjnej, jest możliwość uzyskania pełnej ochrony przed egzekucjami, również w przypadku wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo, która trwa przez cztery miesiące od dnia publikacji ogłoszenia o otwarciu postępowania w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. W tym okresie dłużnik powinien też doprowadzić do zawarcia układu z wierzycielami.

O słuszności wprowadzenia tego rozwiązania najlepiej świadczą opracowane przez nas statystyki. Od lipca do grudnia 2020 r. otwarto w sumie 388 postępowań o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19. To blisko połowa wszystkich postępowań restrukturyzacyjnych wszczętych w minionym roku.

Sezonowość postępowań restrukturyzacyjnych

Podobnie jak w przypadku liczby ogłaszanych upadłości przedsiębiorstw liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych wydaje się być tylko w niewielkim stopniu zależna od sezonowych wahań w gospodarce. Na podstawie danych za 2018 i 2019 r. możemy jedynie zauważyć nieznaczny wzrost liczby nowych spraw tego rodzaju we wrześniu i październiku oraz spadek pod koniec drugiego i czwartego kwartału.

Zgoła inny obraz sytuacji przynoszą nam dane za ubiegły rok. Porównując wykres przedstawiający liczbę postępowań restrukturyzacyjnych otwieranych w kolejnych miesiącach roku do analogicznego wykresu ilustrującego liczbę ogłaszanych upadłości przedsiębiorstw, warto zwrócić uwagę na odwrotną korelację obu tych parametrów. Najlepiej widać to w statystykach za ostatni miesiąc roku. To właśnie w grudniu 2020 r. obserwowaliśmy najniższą miesięczną liczbę bankructw i zarazem najwyższą liczbę otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych.

Liczba nowych spraw prowadzonych na podstawie przepisów prawa restrukturyzacyjnego zaczęła szybko rosnąć od drugiej połowy ubiegłego roku. Lipiec był pierwszym miesiącem, w którym przedsiębiorcy mogli skorzystać z uproszczonego wariantu postępowania o zatwierdzenie układu wprowadzonego w ramach Tarczy Antykryzysowej 4.0. W sierpniu z uwagi na sezon urlopowy dynamika tego zjawiska jak co roku nieco wyhamowała, ale już we wrześniu ponownie przyspieszyła. W październiku po raz pierwszy w historii miesięczna liczba nowych spraw restrukturyzacyjnych przekroczyła 100, zaś w grudniu zbliżyła się do 140, co oznacza pięciokrotny wzrost w porównaniu z tym samym miesiącem 2019 r.

Liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych w kolejnych miesiącach roku

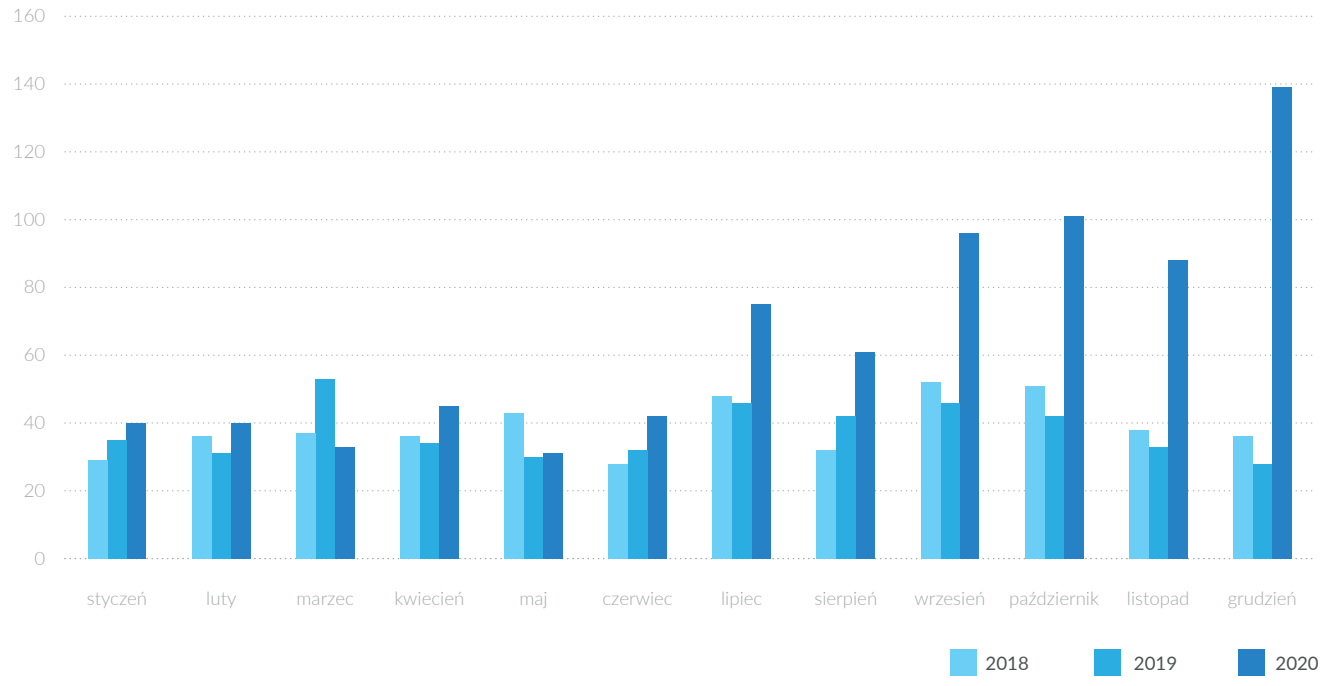

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Czas istnienia restrukturyzowanych przedsiębiorstw

Struktura wiekowa firm korzystających z procedur restrukturyzacyjnych jest zbliżona do struktury podmiotów ogłaszających upadłość. Tutaj również najliczniejszą grupę tworzą podmioty istniejące od 5 do 10 lat, które w 2020 r. stanowiły mniej niż jedną trzecią ogółu. Co czwarte przedsiębiorstwo poddawane restrukturyzacji działa na rynku ponad 20 lat.

O ile w 2020 r. nie obserwowaliśmy większych zmian w strukturze wiekowej biznesowych bankrutów w porównaniu z rokiem wcześniejszym, o tyle w gronie uczestników postępowań restrukturyzacyjnych można zauważyć nowy trend. Chociaż udział najliczniejszej grupy, czyli podmiotów funkcjonujących od 5 do 10 lat, zmniejszył się w 2019 r. o 3 pkt proc. w porównaniu z wynikiem z 2018 r., to w 2020 r. ponownie wzrósł. Z roku na rok maleje natomiast odsetek przedsiębiorstw o najdłuższym stażu.

Warto spojrzeć na prezentowane dane biorąc pod uwagę dodatkowo rodzaj prowadzonego postępowania. W gronie podmiotów, które zdecydowały się rozpocząć przyspieszone postępowanie układowe, udział przedsiębiorstw z grupy o stażu od 5 do 10 lat był o 4 pkt proc. niższy, zaś w grupie 15-20 lat o blisko 3 pkt proc. wyższy niż udział tych grup w liczbie wszystkich postępowań restrukturyzacyjnych wszczętych w 2020 r.

Czas istnienia przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne

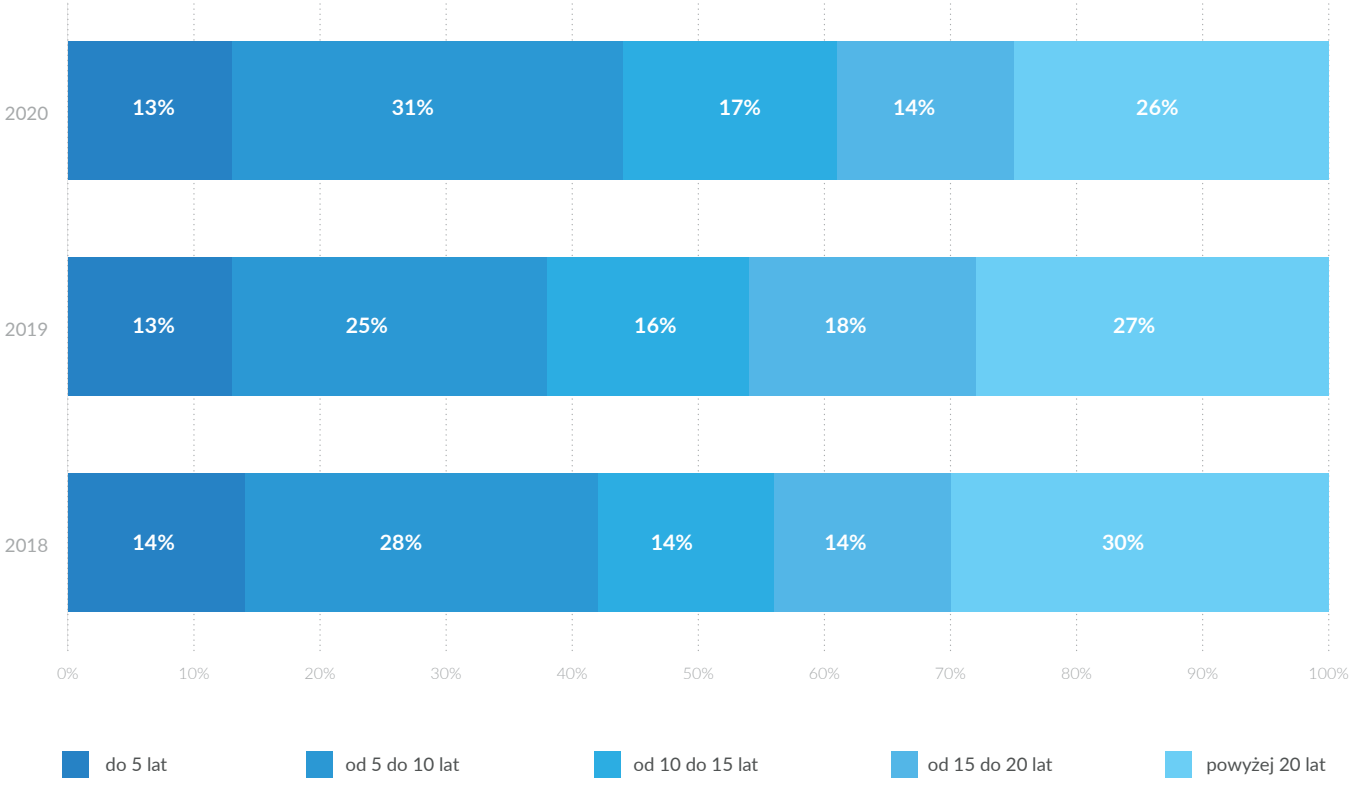

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

**Średni czas istnienia przedsiębiorstwa,
wobec którego otwarto postępowanie restrukturyzacyjne (w latach)**

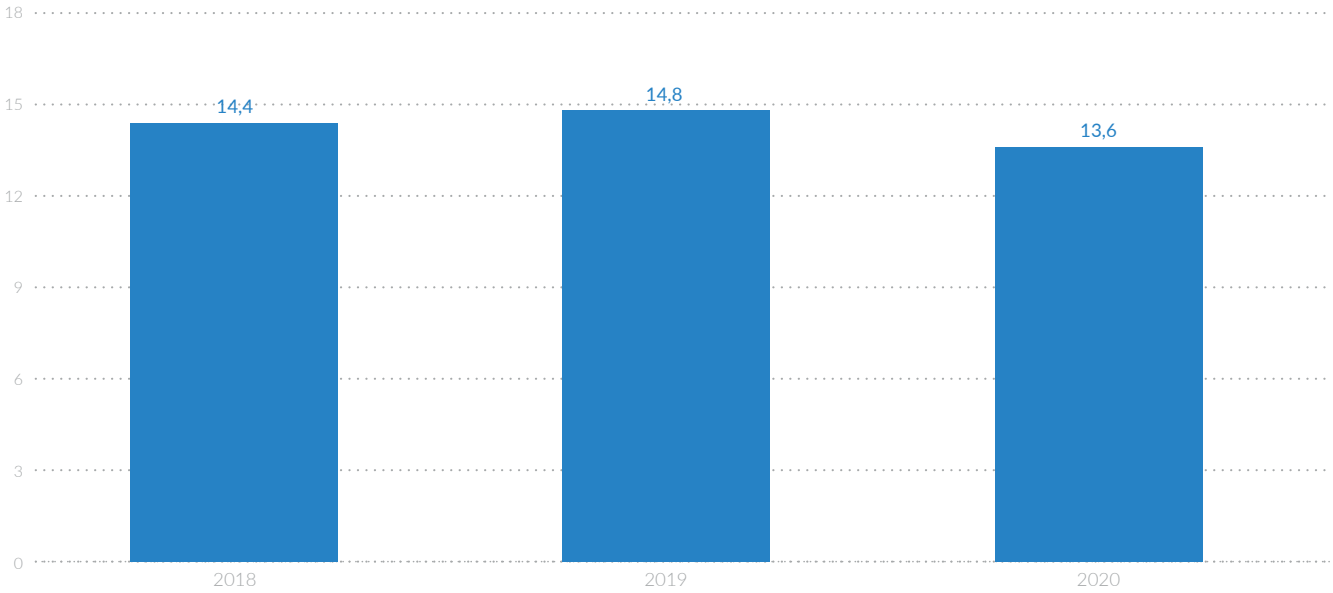

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Odwrotną zależność możemy dostrzec w przypadku postępowań o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19. Odsetek najdłużej istniejących firm z grupy podmiotów poddanych restrukturyzacji w tym trybie okazał się o 4 pkt proc. mniejszy niż ten sam odsetek wśród ogółu restrukturyzowanych podmiotów. W tym gronie większy o 3 pkt proc. udział niż w całej zbiorowości miały natomiast przedsiębiorstwa istniejące krócej niż 5 lat, a także od 5 do 10 lat.

Inną tendencję obserwujemy ograniczając naszą analizę tylko do uczestników postępowań sanacyjnych. W tej grupie obserwujemy wyraźną nadreprezentację podmiotów, których czas istnienia przekracza 15 lat. W 2020 r. firmy o takim stażu stanowiły ponad połowę podmiotów poddanych restrukturyzacji w ramach procedury sanacyjnej. O tym, że jest to procedura przeznaczona przede wszystkim dla średnich i dużych przedsiębiorstw, świadczy też śladowy, bo tylko 3-procentowy, udział w tym gronie podmiotów o najkrótszym stażu.

Zmiany w strukturze wiekowej firm korzystających w ostatnich latach z omawianych procedur spowodowały obniżenie przeciętnego czasu istnienia restrukturyzowanego przedsiębiorstwa z 14,8 lat w 2019 r. do 13,6 lat w roku ubiegłym. To porównywalna wartość ze średnią obserwowaną w pierwszych dwóch latach obowiązywania prawa restrukturyzacyjnego.

Dodatkowych informacji o stażu restrukturyzowanych przedsiębiorstw dostarcza nam analiza średniego czasu ich działania w zależności od wybranego rodzaju postępowania. Jej wyniki potwierdzają nasze wcześniejsze obserwacje. Najwyższy przeciętny czas istnienia (15,9 lat) osiągnęły przedsiębiorstwa uczestniczące w postępowaniach sanacyjnych, najniższy zaś (12,5 lat) podmioty, które zdecydowały się skorzystać z uproszczonej procedury udostępnionej w ramach Tarczy Antykryzysowej 4.0.

Geografia postępowań restrukturyzacyjnych

Liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych w poszczególnych województwach

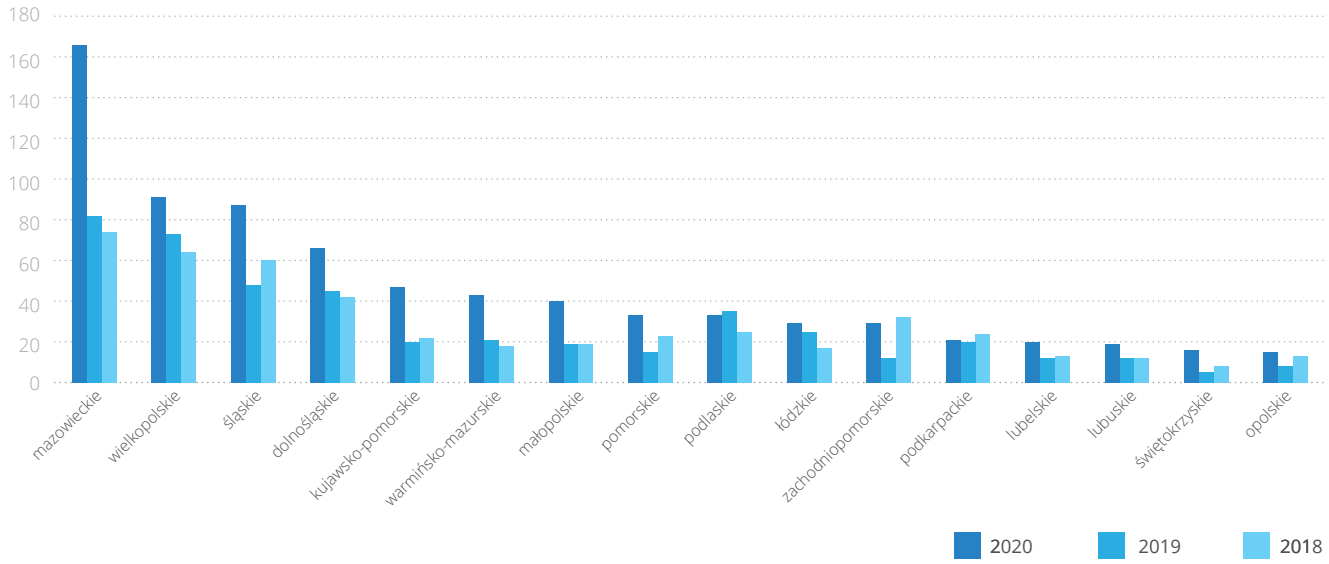

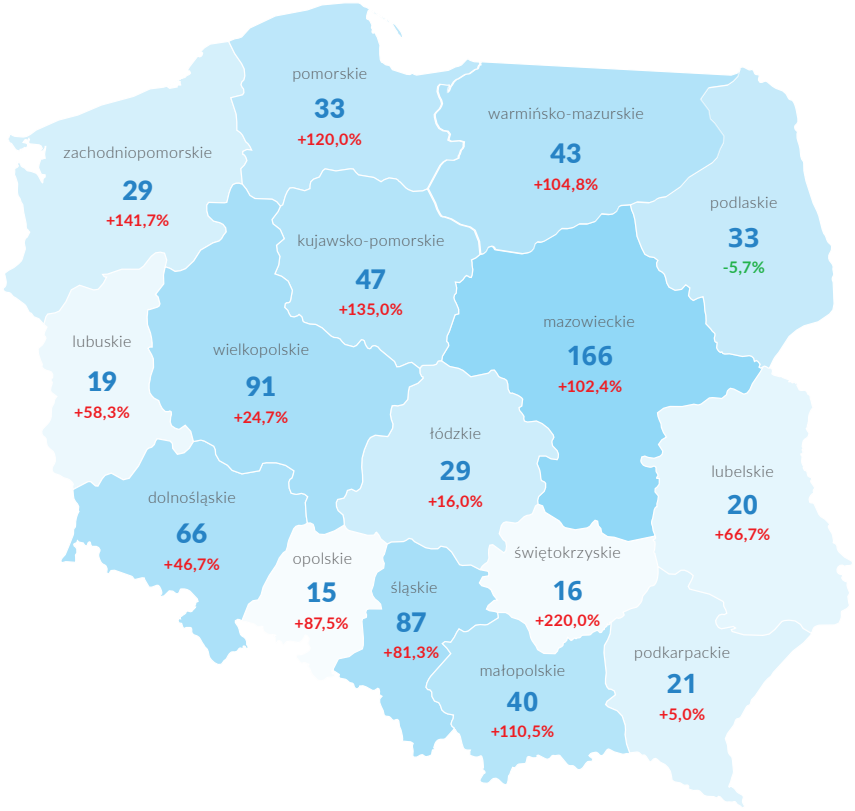

Na mapie podajemy liczbę otwartych postępowań restrukturyzacyjnych w 2020 r. i procentową zmianę tej liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Pomimo wzrostu ogólnej liczby spraw restrukturyzacyjnych w 2020 r., nie wszystkie regiony utrzymały równe tempo zmian. W porównaniu z rokiem wcześniejszym liczba przedsiębiorstw poddanych restrukturyzacji w wartościach bezwzględnych zwiększyła się przede wszystkim w trzech województwach: mazowieckim, śląskim i kujawsko-pomorskim. Biorąc pod uwagę zmianę procentową, zauważalnie więcej spraw tego rodzaju prowadziły też sądy w świętokrzyskim, zachodniopomorskim, pomorskim oraz małopolskim. We wszystkich wymienionych regionach dynamika wzrostu liczby nowych postępowań restrukturyzacyjnych przekroczyła 100%.

Po drugiej stronie zestawienia znalazło się kilka województw, w których wprawdzie w 2020 r. wszczęto więcej spraw niż przed rokiem, ale zmiana okazała się mniejsza niż średni przyrost dla całej Polski. Najlepiej wypadło pod tym względem województwo podlaskie, gdzie liczba nowych postępowań restrukturyzacyjnych nieznacznie się zmniejszyła w porównaniu z 2019 r. Lepiej niż przeciętnie sytuacja wyglądała też w podkarpackim, łódzkim i wielkopolskim, gdzie liczba ta wzrosła o najwyżej 25%.

Podobnie jak przy omawianiu statystyk regionalnych dla postępowań upadłościowych, zbadaliśmy też zależność liczby spraw restrukturyzacyjnych w poszczególnych województwach od ich udziału w łącznej wartości PKB naszego kraju. W ubiegłym roku zauważalnie większą liczbę otwartych postępowań niż wskazywałby na to potencjał ekonomiczny regionu zaobserwowaliśmy przede wszystkim w trzech województwach: wielkopolskim, warmińsko-mazurskim i podlaskim. Najkorzystniej w tym porównaniu wypadło województwo małopolskie, a następnie łódzkie i pomorskie. Udział tych regionów w łącznej liczbie postępowań restrukturyzacyjnych wszczętych w 2020 r. okazał się o 2-3 pkt proc. niższy niż ich udział w całkowitym PKB Polski według danych za 2019 r.

Branże restrukturyzowanych przedsiębiorstw

W dwóch wcześniejszych latach największą liczbę otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych obserwowaliśmy w sektorze przemysłowym, który w ubiegłym roku spadł na drugie miejsce listy. Podobna zmiana miała miejsce także na trzeciej pozycji. O ile w 2018 i 2019 r. należała ona do przedsiębiorstw z branży budowlanej, o tyle w ubiegłym roku przypadła firmom zajmującym się transportem i spedycją.

Struktura branżowa podmiotów poddawanych restrukturyzacji jest podobna do analogicznej struktury dla przedsiębiorców ogłaszających upadłość. W pierwszej grupie zauważalny jest jednak wyższy odsetek gospodarstw rolnych sklasyfikowanych w sekcji PKD A. Wynika to w głównej mierze z różnic w statusie prawnym rolników indywidualnych oraz indywidualnych przedsiębiorców.

Co do zasady, rolnicy indywidualni mogą ogłaszać upadłość na podstawie przepisów obowiązujących przedsiębiorców tylko w sytuacji, gdy poza gospodarstwem rolnym prowadzą również inną działalność niezwiązaną z rolnictwem. Jeżeli jej nie prowadzą, jedyną dostępną dla nich procedurą upadłościową jest upadłość konsumencka. Prawo restrukturyzacyjne nie wprowadza takich ograniczeń. Z dostępnych w nim procedur mogą korzystać zarówno mniejsze gospodarstwa należące do rolników indywidualnych, jak i większe, prowadzone w formie różnego rodzaju spółek.

Wraz ze wzrostem rocznej liczby otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych struktura branżowa restrukturyzowanych podmiotów ulegała pewnym zmianom. W 2020 r. największy, bo ponad trzykrotny, przyrost tej liczby w stosunku do roku wcześniejszego zaobserwowaliśmy w branży finansowej, a także w transporcie. Zauważalnie przybyło też postępowań restrukturyzacyjnych otwieranych wobec firm z branży medycznej, gastronomicznej i hotelarskiej.

Porównując udział poszczególnych sektorów branżowych w PKB Polski za 2019 r. z ich udziałem w zbiorowości podmiotów poddawanych restrukturyzacji w 2020 r., możemy wskazać takie sektory, w których ryzyko utraty zdolności do regulowania zobowiązań jest wyraźnie wyższe niż przeciętnie. Dotyczy to przede wszystkim rolnictwa, a w dalszej kolejności również transportu i handlu. Wśród segmentów gospodarki o zauważalnie niższym udziale w łącznej liczbie postępowań restrukturyzacyjnych niż ich udział w rocznym PKB kraju warto wymienić przede wszystkim edukację, rynek nieruchomości oraz informatykę i telekomunikację.

Chociaż pierwsze miejsce na liście sektorów branżowych o największej rocznej liczbie otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych przypadło branży handlowej, to analiza na najbardziej szczegółowym poziomie Polskiej Klasyfikacji Działalności wskazuje, że największą grupę przedsiębiorstw poddanych restrukturyzacji w 2020 r. tworzyły firmy zajmujące się transportem drogowym towarów. Liczebność tej grupy wzrosła prawie pięciokrotnie w stosunku do roku poprzedniego.

Druga pozycja w omawianym zestawieniu należała w ubiegłym roku do niewyspecjalizowanych gospodarstw rolnych. Warto zauważyć, że jeszcze rok wcześniej miały one największy udział w całkowitej liczbie restrukturyzowanych podmiotów. Trzecią grupę branżową pod względem liczby otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych w 2020 r. tworzyły firmy budowlane zajmujące się wznoszeniem budynków. Ta grupa, choć nadal spora, systematycznie traci na znaczeniu – w 2018 r. przypadła jej pierwsza lokata w zestawieniu, zaś w 2019 r. spadła na drugie miejsce.

W dobie pandemii COVID-19 szczególną uwagę ekonomistów zwraca trudna sytuacja w branży hotelarskiej i gastronomicznej. O ile właściciele obiektów noclegowych z zaledwie siedmioma postępowaniami w ciągu ostatnich trzech lat plasowali się w końcówce naszej listy, o tyle wśród restauratorów zainteresowanie procedurami restrukturyzacyjnymi wyraźnie wzrosło. W 2020 r. liczba otwieranych postępowań w tej grupie zwiększyła się ponad trzykrotnie, co dało jej awans na czwartą pozycję naszego zestawienia.

Branże przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne (sekcje PKD)

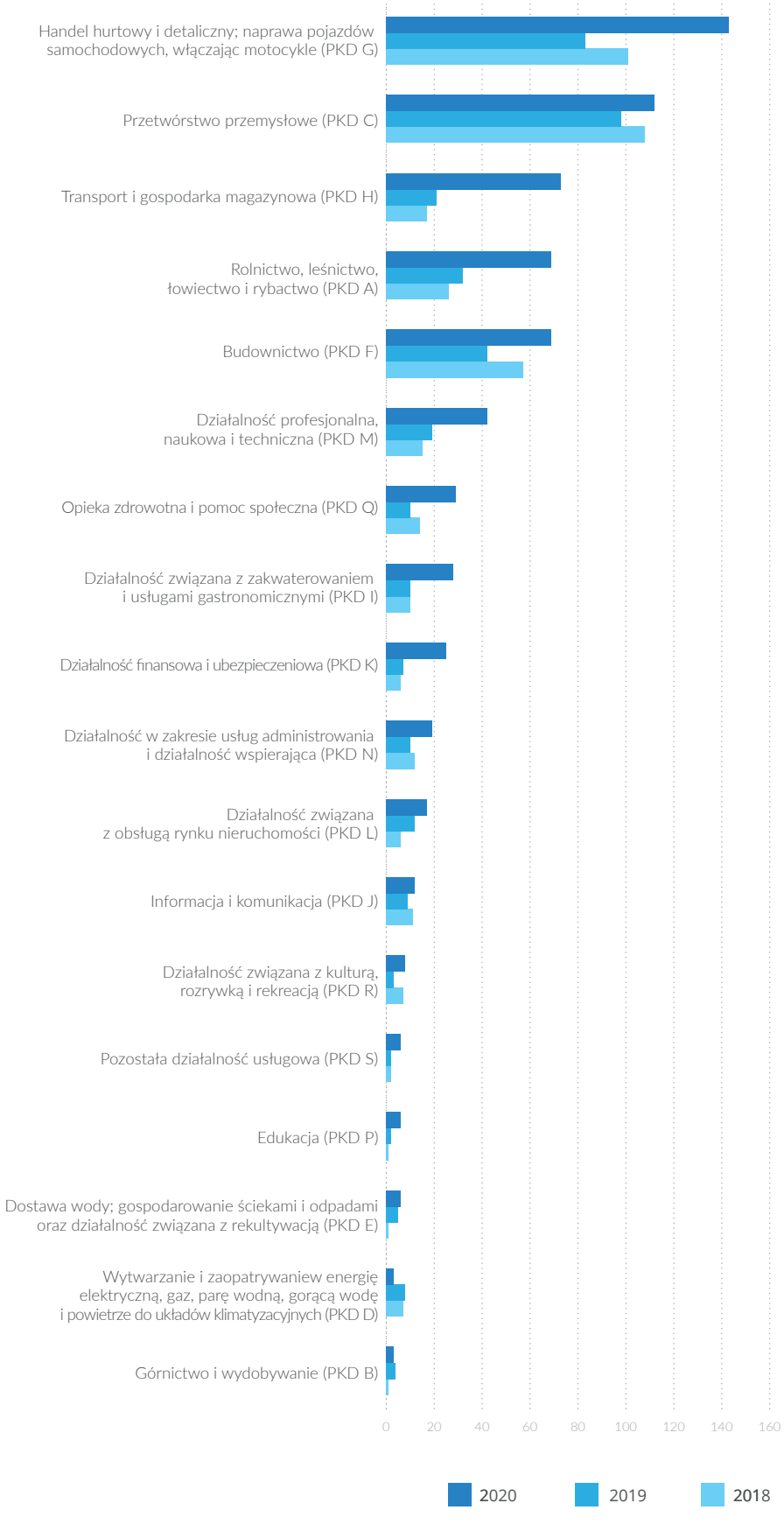

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Branże przedsiębiorstw, wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne (podklasy PKD)

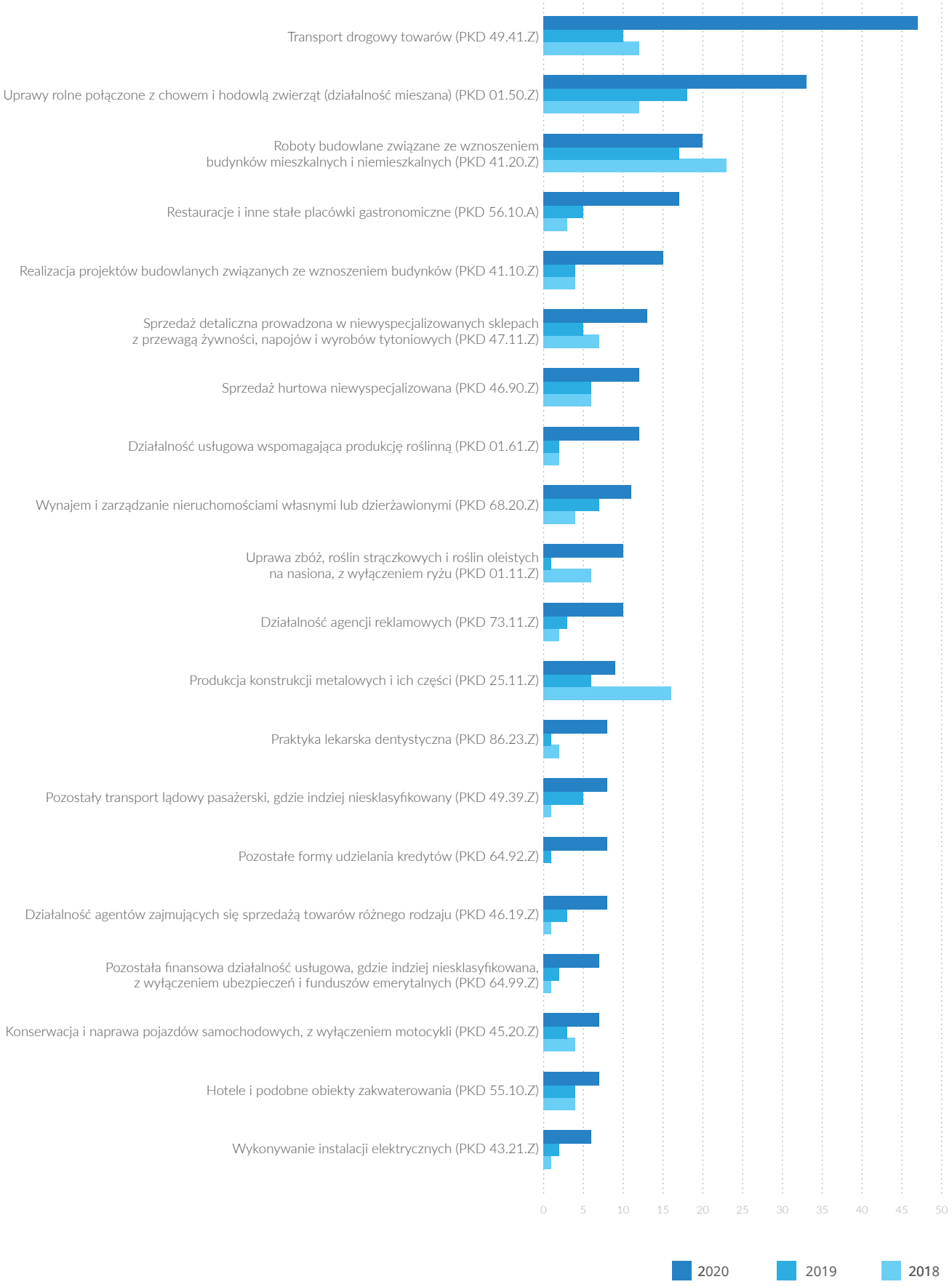

Źródło: *Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021*, MGBI

Formy prawne restrukturyzowanych przedsiębiorstw

W ubiegłym roku prawie dwa na pięć podmiotów poddawanych restrukturyzacji stanowiły firmy prowadzone przez przedsiębiorców indywidualnych. Udział tej formy prawnej wśród ogółu podmiotów uczestniczących w postępowaniach restrukturyzacyjnych systematycznie rośnie. Równocześnie zmniejsza się w tej zbiorowości odsetek przedsiębiorstw prowadzonych w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Warto te obserwacje odnieść do analizy udziału poszczególnych form prawnych w gronie podmiotów ogłaszających upadłość, gdzie obserwujemy odwrotne zjawisko. Udział spółek z o.o. w tej zbiorowości powiększa się z roku na rok kosztem udziału przedsiębiorców indywidualnych. W 2020 r. zbliżył się do 60%, czyli do dwukrotnie większej wartości niż w grupie przedsiębiorstw, wobec których wszczęto postępowania restrukturyzacyjne w tym samym okresie.

Na trzecim miejscu zestawienia, podobnie jak w przypadku postępowań upadłościowych, znalazły się spółki akcyjne. Udział tej formy prawnej w liczbie spraw obydwu rodzajów pozostawał w 2020 r. na zbliżonym poziomie co we wcześniejszych latach i oscylował wokół 8%. Choć na pierwszy rzut oka nie jest to duża wartość, omawiane statystyki powinniśmy porównać z popularnością poszczególnych form prowadzenia działalności w całej populacji polskich przedsiębiorstw. Na tym tle widać wyraźnie, że odsetek podmiotów poddawanych restrukturyzacji w gronie spółek akcyjnych jest znacznie wyższy niż wyliczony w ten sam sposób odsetek dla pozostałych form prawnych.

Formy prawne podmiotów, wobec których otwarto postępowanie restrukturyzacyjne

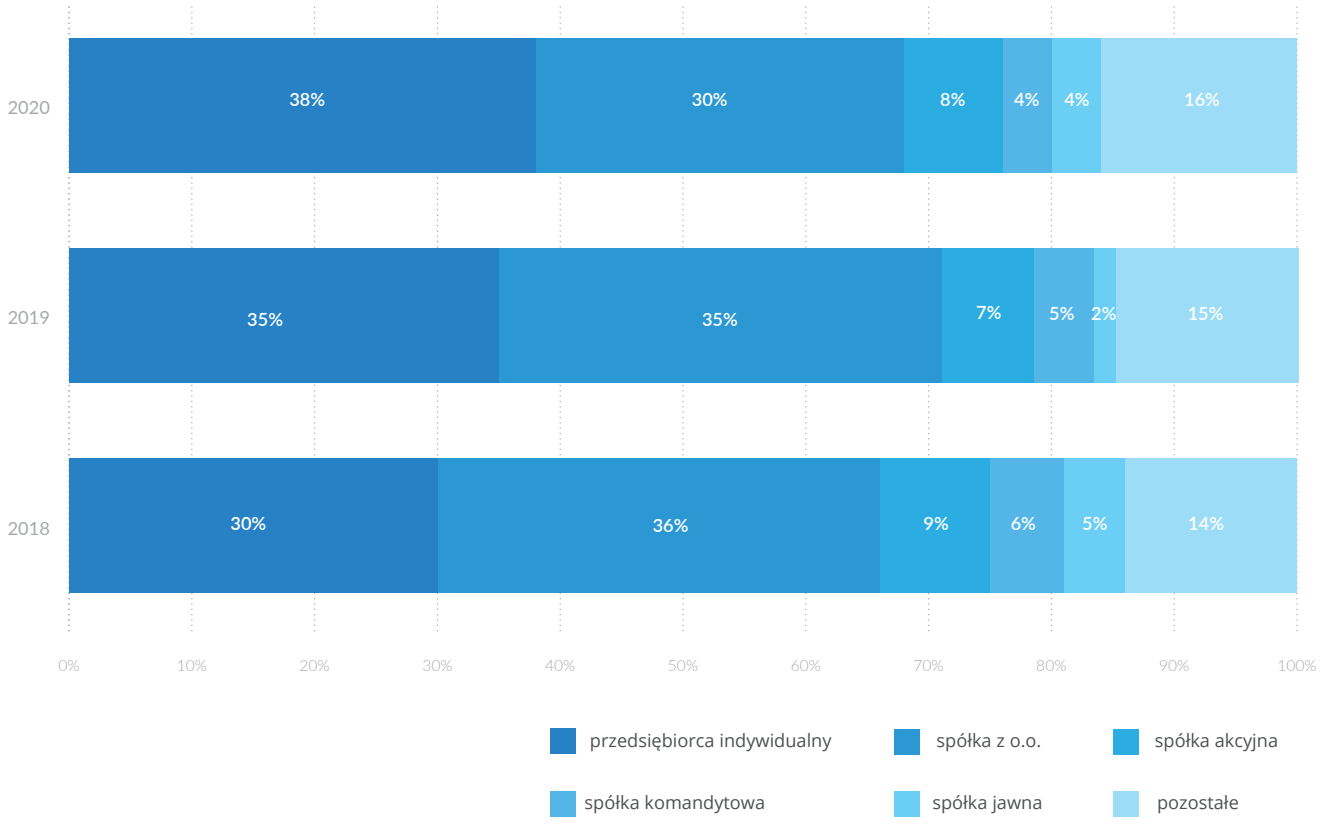

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Odsetek podmiotów, wobec których w 2020 r. otwarto postępowanie restrukturyzacyjne, w podziale na formy prawne

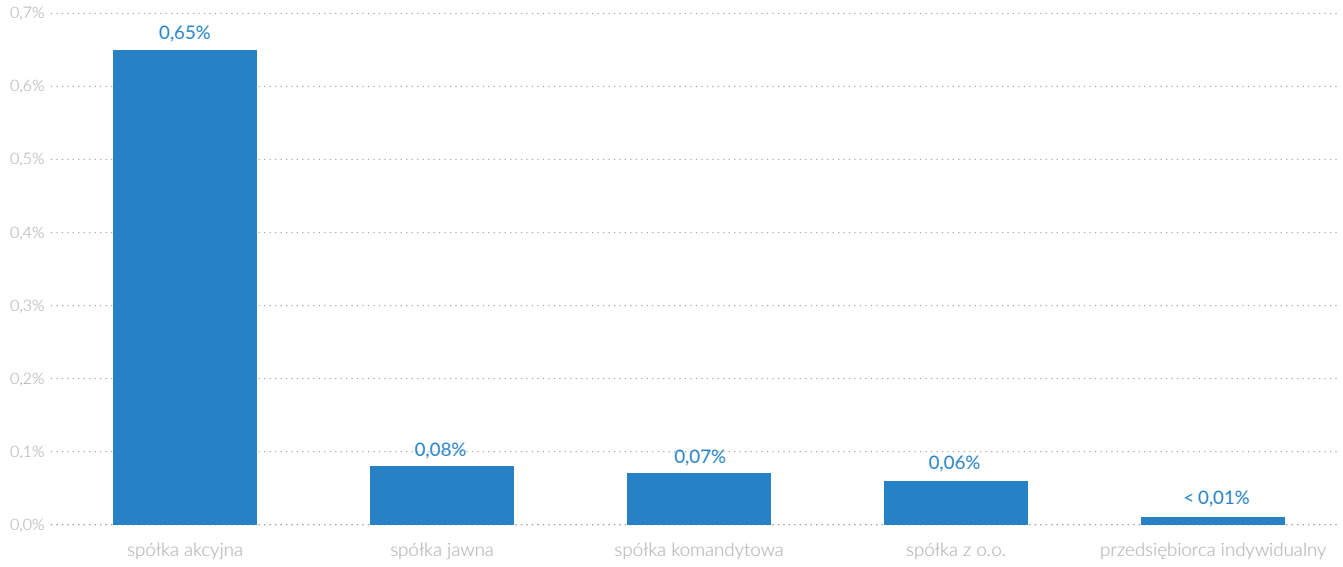

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Nadzorcy i zarządcy – restrukturyzacje przedsiębiorstw

W 2020 r. sądy gospodarcze wyznaczyły na nadzorcę lub zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym łącznie 333 osoby, o 76 więcej w porównaniu z rokiem wcześniejszym. To nieco więcej niż jedna piąta wszystkich posiadaczy licencji doradcy restrukturyzacyjnego. Ponieważ łączna liczba postępowań restrukturyzacyjnych wzrosła w tym okresie aż o 75%, zwiększyła się też średnia liczba nowych spraw przypadających na pojedynczego doradcę. W 2018 i 2019 r. każdy z nich brał udział przeciętnie w dwóch nowych postępowaniach, zaś w ubiegłym roku prawie w 2,5.

Z analizowanych przez nas danych wynika, że podział spraw restrukturyzacyjnych prowadzonych w pięciu dostępnych trybach na poszczególnych doradców nie jest równomierny. W gronie doradców z ponad pięcioma nowymi postępowaniami na koncie możemy wskazać zarówno takich, którzy w 2020 r. brali udział tylko i wyłącznie w postępowaniach o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19, jak i takich, dla których aż dwie trzecie nowych spraw stanowiły znacznie bardziej skomplikowane postępowania sanacyjne.

Średnia liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych przypadających na jednego doradcę restrukturyzacyjnego

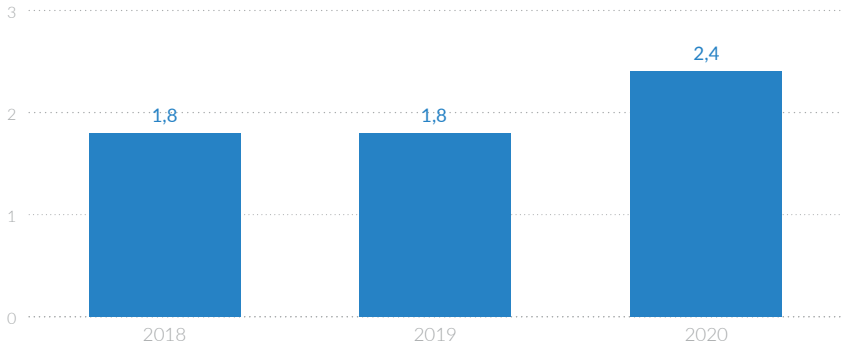

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Ranking nadzorców i zarządców – restrukturyzacje przedsiębiorstw

W minionym roku najaktywniejszym doradcą w postępowaniach restrukturyzacyjnych okazał się Adam Kaczor z Krakowa, który uczestniczył w tym okresie w 39 nowych sprawach. Drugie miejsce na naszej liście rankingowej zajął Adrian Parol z Jaworzna z 14 nowymi postępowaniami na koncie. Wszystkie sprawy, w których wymienieni doradcy pełnili funkcję nadzorcy układu, prowadzone były w ramach uproszczonej procedury udostępnionej dłużnikom w ramach Tarczy Antykryzysowej 4.0. Co więcej, obaj nie uczestniczyli w poprzednich dwóch latach w ani jednym postępowaniu restrukturyzacyjnym.

Trzeci w naszym zestawieniu Jakub Pietrzela z Gliwic może się pochwalić nieco dłuższym stażem pracy w roli nadzorcy lub zarządcy. Choć postępowania „covidowe" także i w jego przypadku stanowiły większość nowych spraw rozpoczętych w ubiegłym roku, to przydzielono mu również kilka postępowań prowadzonych w innych trybach.

Na dalszych pozycjach prezentowanej listy rankingowej uplasowały się trzy kancelarie prawa restrukturyzacyjnego prowadzone w formie spółek oraz czterech doradców działających indywidualnie. W dziewięciu przypadkach na dziesięć postępowania o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem „COVID-19" stanowiły więcej niż połowę wszystkich nowych spraw przydzielonych doradcom uwzględnionym w naszym zestawieniu. Jedynym wyjątkiem w tym gronie okazał się Krzysztof Gołąb z Warszawy, który w 2020 r. został wyznaczony na zarządcę aż w ośmiu otwartych w tym okresie postępowaniach sanacyjnych.

Liczba otwieranych postępowań restrukturyzacyjnych przypadających na najaktywniejszych doradców restrukturyzacyjnych w 2020 r.

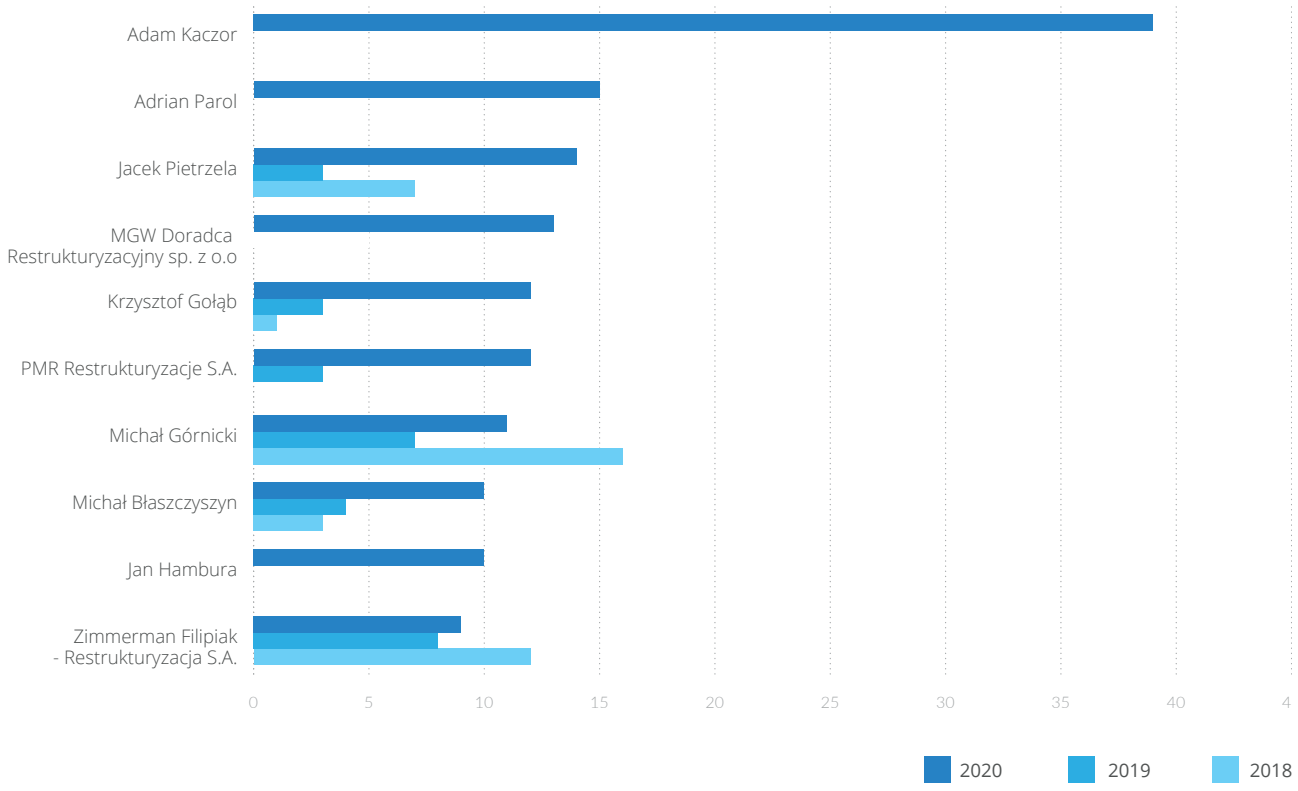

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Podobnie jak przy analizie dotyczącej syndyków uczestniczących w postępowaniach upadłościowych przedsiębiorstw, sprawdziliśmy, których doradców wyznaczono na nadzorców lub zarządców w największych sprawach restrukturyzacyjnych. Za miarę umożliwiającą ocenę stopnia skomplikowania postępowania ponownie przyjęliśmy całkowitą wartość zobowiązań ujawnioną przez dany podmiot w ostatnim dostępnym sprawozdaniu finansowym.

Pierwsza lokata w zestawieniu największych dłużników, wobec których wszczęto postępowania restrukturyzacyjne w 2020 r., należy do PBG. To notowana na warszawskiej giełdzie polska firma budowlana zajmująca się projektowaniem, budową oraz naprawami instalacji dla gazu ziemnego, ropy naftowej oraz innych paliw. Rekordowa na naszej liście kwota 5 mld zł zobowiązań tej spółki wynika głównie z ponownego uwzględnienia w jej księgach zobowiązań z tytułu uchylenia układu zawartego z wierzycielami pod koniec 2015 r. W postępowaniu sanacyjnym wszczętym wobec PBG w lutym ub.r. na zarządcę wyznaczono warszawską kancelarię Zimmermann Filipiak Restrukturyzacja SA.

Drugie miejsce na liście przypadło spółce Rafako – wykonawcy bloków energetycznych i producentowi urządzeń związanych z wytwarzaniem energii. Spółka należy do Grupy PBG i, tak jak jej spółka-matka, z rosnącym zadłużeniem boryka się już od kilku lat. We wrześniu 2020 r. zdecydowała się otworzyć uproszczone postępowanie o zatwierdzenie układu, w którym na nadzorcę układu wybrany został Krzysztof Gołąb – doradca restrukturyzacyjny z Warszawy.

Na trzeciej pozycji zestawienia największych dłużników poddanych restrukturyzacji w ubiegłym roku znalazła się Stocznia Remontowa Nauta z Gdyni. To najstarsza stocznia w Polsce o blisko stuletniej historii. Nierentowne kontrakty zawarte przez spółkę na początku poprzedniej dekady powodowały coraz większe opóźnienia w rozliczeniach z kontrahentami, co w kwietniu 2020 r. doprowadziło do wszczęcia wobec niej przyspieszonego postępowania układowego. Na nadzorcę sądowego w tym postępowaniu Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku wyznaczył Sławomira Bohdziewicza, który prowadzi swoją kancelarii w Gdyni.

Nadzorcy i zarządcy w postępowaniach restrukturyzacyjnych otwartych w 2020 r. wobec 10 przedsiębiorstw o największej sumie zobowiązań

Firma (nazwa)	Syndyk	Suma zobowiązań (zł)[1]	Dane finansowe na dzień[1]
PBG SA	Zimmermann Filipiak Restrukturyzacja SA	**5 009 352 000,00**	2019-12-31
Rafako SA	Krzysztof Gołąb	**828 059 000,00**	2019-12-31
Stocznia Remontowa Nauta SA	Sławomir Bohdziewicz	**497 089 739,67**	2019-12-31
Onico SA	Tycjan Saltarski	**381 400 852,91**	2018-12-31
Sfinks Polska SA	Jerzy Sławek	**284 391 000,00**	2019-12-31
Energetyczne Towarzystwo Finansowo – Leasingowe Energo – Utech SA	Jacek Kieruj	**282 551 178,52**	2019-12-31
Bielmlek Spółdzielnia Mleczarska	Alina Sobolewska	**250 738 640,91**	2019-12-31
Ursus SA	Jakub Majewski	**234 577 000,00**	2019-12-31
AMK Koks sp. z o.o.	Maciej Baranowski	**196 085 780,90**	2019-12-31
Martyna SA	Wojciech Szidlewski	**168 279 585,46**	2019-09-30

[1] dane z ostatniego dostępnego sprawozdania finansowego w Krajowym Rejestrze Sądowym

Źródło: Postępowania upadłościowe i restrukturyzacyjne. Raport 2021, MGBI

Komentarz

Małgorzata Anisimowicz

Kwalifikowany doradca restrukturyzacyjny i Prezes Zarządu PMR Restrukturyzacje SA

Na wstępie warto zauważyć, że zarówno gospodarka, jak i rynek pracy, reagują z pewnym opóźnieniem. Według naszych prognoz skokowy wzrost liczby restrukturyzacji i upadłości powinien przypaść dopiero na IV kwartał bieżącego roku lub najpóźniej I kwartał 2022 r.

Rosnącej liczby postępowań z pewnością nie zatrzymają subwencje Polskiego Funduszu Rozwoju, które pozwalają jedynie na przesunięcie w czasie nadchodzących problemów. Kwoty dofinansowania są niestety zbyt niskie i nie wystarczają często nawet na pokrycie bieżących kosztów działalności. Dlatego z miesiąca na miesiąc coraz więcej przedsiębiorstw traci płynność finansową i nic nie wskazuje na to, by ten trend miał wkrótce wyhamować.

Od czerwca 2020 r. przedsiębiorcy mogą skorzystać z tzw. uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego, wprowadzonego wraz z tzw. Tarczą 4.0. Z perspektywy czasu należy ocenić to jako skuteczne narzędzie, pozwalające na szybkie wypracowanie porozumienia z wierzycielami oraz ustabilizowanie sytuacji kryzysowej w firmie w celu uniknięcia upadłości.

O znaczeniu uproszczonych postępowań najwięcej mówią twarde liczby. W grudniu 2020 r. w Monitorze Sądowym i Gospodarczym obwieszczono o otwarciu 127 postępowań restrukturyzacyjnych. Tylko siedem z nich stanowiły postępowania otwarte przez sądy, a aż w 120 przypadkach były to działania przedsiębiorców w ramach uproszczonego postępowania restrukturyzacyjnego. Te statystyki mówią same za siebie, choć jednocześnie wciąż wskazują na niską świadomość zadłużonych przedsiębiorców – postępowań powinno być bowiem o co najmniej 60-70% więcej.

W kontekście branż, które obecnie najmocniej potrzebują wsparcia w zakresie restrukturyzacji, szczególną uwagę należy zwrócić na gastronomię. Według danych Krajowego Rejestru Długów zaległości tego sektora wynoszą już ponad 281 mln zł, czyli o prawie 70 mln zł więcej niż przed pandemią. Z szacunków ekspertów branżowych wynika również, że zagrożone upadłością jest już około 20% rynku, co oznacza, że w przypadku utrzymania obostrzeń 15 tysięcy lokali gastronomicznych może już się ponownie nie otworzyć.

Gwałtowne załamanie rynku mocno odczuli także przewoźnicy autobusowi specjalizujący się w transporcie dalekobieżnym. W następstwie wprowadzenia reżimu sanitarnego oraz strachu przed wspólnym podróżowaniem branża straciła zdecydowaną większość klientów. Tutaj również widać już znaczny wzrost liczby restrukturyzacji i początek fali upadłości.

W najbliższych miesiącach dla wszystkich zagrożonych branż kluczowym i najskuteczniejszym rozwiązaniem w walce z kryzysem pozostanie uproszczona restrukturyzacja. Dlatego biznes już teraz wypatruje informacji o przedłużeniu terminu na wykorzystanie tego narzędzia. Jeśli tak się stanie, a uproszczone postępowanie zostanie z nami na dłużej, wzrost liczby postępowań w relacji rok do roku może wkrótce sięgnąć nawet 100%.